

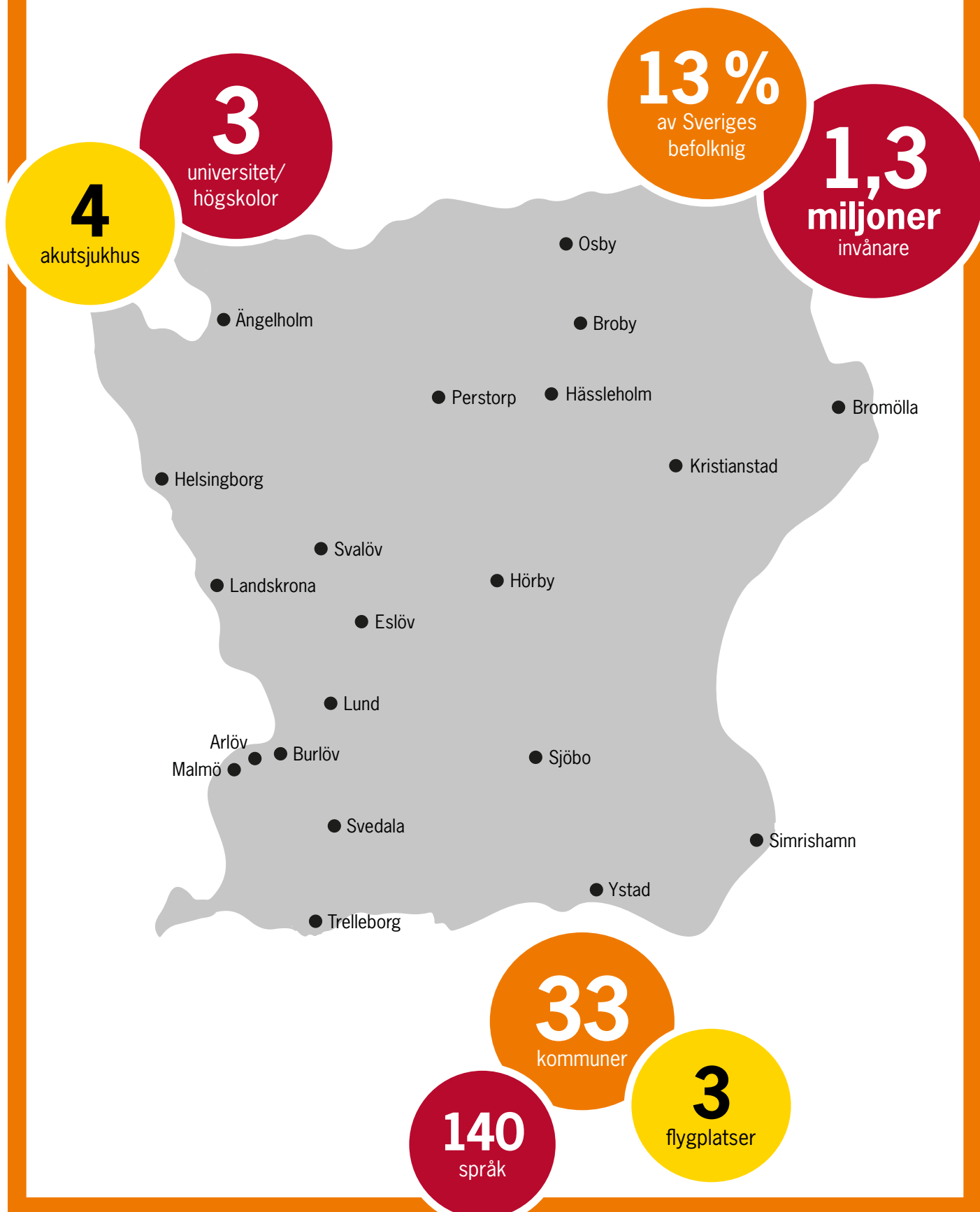
Kvalitetsbokslut

Psykiatri Skåne 2018

Det är i Skåne framtidens psykiatri finns

Här finns Psykiatri Skåne

Innehåll

Psykiatri Skåne	4
Divisionschefen har ordet	5
Målområden 2018	6
Medarbetare	8
Inflytande och delaktighet	9
Patientsäkerhet	10
Suicidprevention	13
TERMA – bemötande vid svåra situationer	14
Psykiatrisk tvångsvård	15
Etikrådet	16
Psykoterapiansvarig psykolog	17
Implementering och kunskapsspridning	18
Brukarstyrda inläggningar	20
Nationella Självskadeprojektet	21
Forskning och utbildning	22
Prehospital psykiatri	24
Miljö och klimat	25
Händelser som uppmärksammats under 2018	26

VERKSAMHETSOMRÅDEN

Verksamhetsområde barn- och ungdomspsykiatri (BUP) öppenvård och verksamhetsområde BUP heldygnsvård och specialteam	28
Verksamhetsområde vuxenpsykiatri Helsingborg	30
Verksamhetsområde vuxenpsykiatri Kristianstad	31
Verksamhetsområde vuxenpsykiatri Lund	32
Verksamhetsområde vuxenpsykiatri Malmö Trelleborg	33
Verksamhetsområde rättspsykiatri	34

Kvalitetsbokslut

Psykiatri Skåne 2018

Faktaägare:

Katarina Hartman

Tryck:

Exakta Print AB, Malmö

Foto på Katarina Hartman:

Camilla Christensson, Psykiatri Skåne

Psykiatri Skåne

Psykiatri Skåne ansvarar för all offentlig psykiatri i Region Skåne och var under 2018 en division i förvaltning Skånevård Sund. Psykiatri Skåne omsätter 2 700 miljoner kronor och har 3 259 medarbetare, nästan en tiondel av alla anställda i Region Skåne.

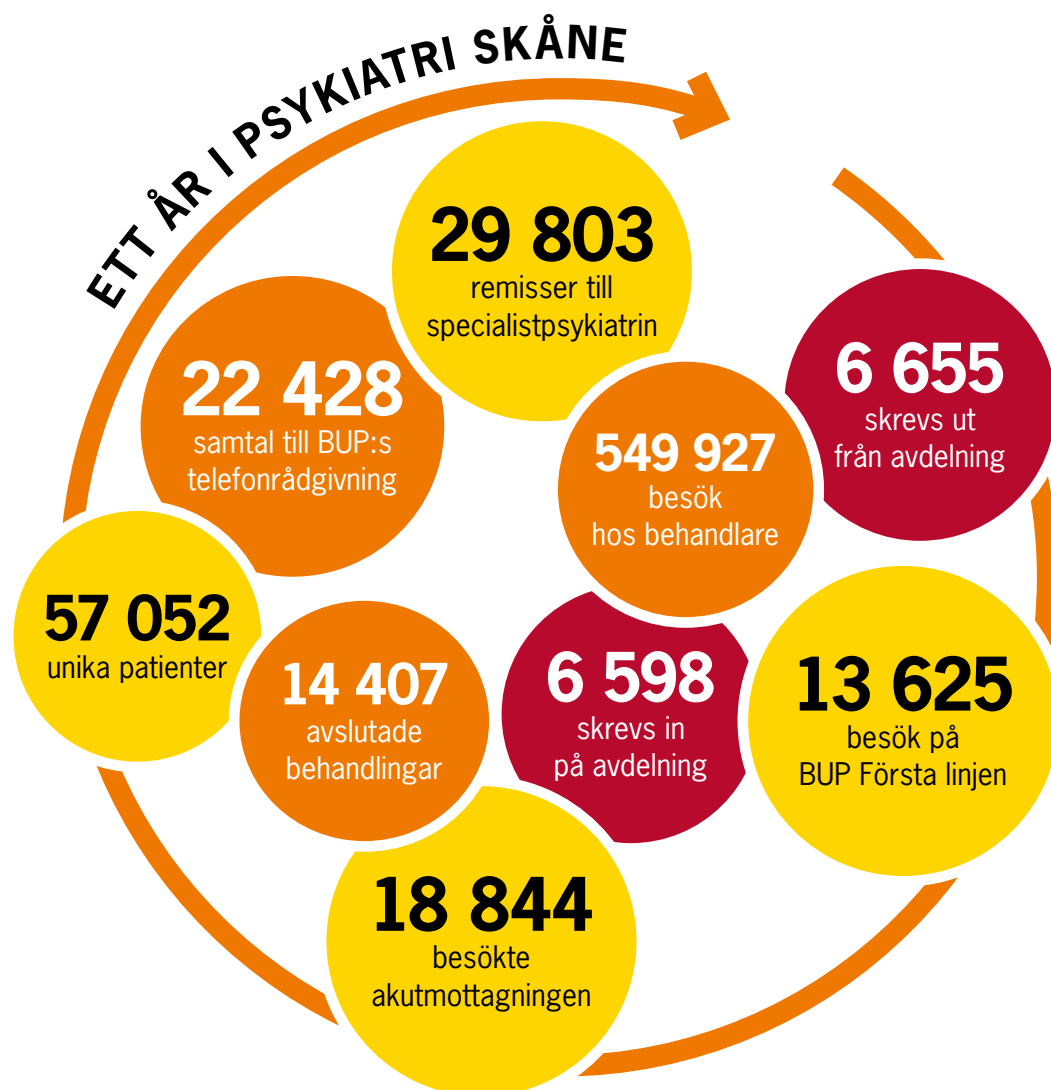
Psykiatri Skåne har genom en sammanhållen organisation och ett nära samarbete över verksamhetsgränserna en budget i balans. Den medicinska kvaliteten har ökat i Psykiatri Skåne.

Psykiatri Skåne bidrar i stor utsträckning till det nationella arbetet och har satt Skåne på kartan. Psykiatri Skåne leder till exempel forskning kring

brukarstyrda inläggningar och var först ut med ett totalt hyrläkarstopp. I samarbete med Lunds universitet leder Psykiatri Skåne ett nationellt journalgranskningsprojekt för att få större kunskap om den vård som patienter som har tagit sitt liv har fått.

Verksamhetsidé

Bra specialistpsykiatrisk vård är tillgänglig och säker. Den utförs av kunnig och engagerad personal. Patienterna och närstående känner sig trygga och delaktiga. Resultaten följs upp och leder till ständig förbättring.

Divisionschefen har ordet

Sensommaren 2013 blev vi organisatoriskt Division Psykiatri i förvaltning Skånevård Sund. Vid årsskiftet 2019 blev vi en egen förvaltning tillsammans med habiliteringen i Region Skåne och med det får vi en egen politisk nämnd. Därför vill jag kort sammanfatta vad som har hänt under denna femårsperiod innan vi nu tar avstamp in i den nya förvaltningen.

Mycket positivt har hänt, det kommer ni att förstå när ni läser det här kvalitetsbokslutet. Vi har genomgått revisioner och genomlysningar som har hjälpt oss driva utvecklingen framåt. I Öppna jämförelser, där man kan jämföra information om kvalitet, resultat och kostnader inom verksamhetsområden som kommuner och regioner ansvarar för, har vi gjort en rejäl förflyttning uppåt. 2016 hamnade vi på en femteplats i Sverige. Organisatoriskt ändrade vi till en plattare organisation, med fokus på verksamhetsnära ledarskap och transparens. Vi började bland annat med öppna dialogmöten, dialoguppföljningar och ledningsmöten ute i verksamheterna. Värdegrundsarbete och bemötandebildningar har intensifierats. Vi har byggt en ny patientsäkerhetsorganisation som har stärkt vårt totala patientsäkerhetsarbete, vilket har lett till ökad riskhantering och färre allvarliga vårdskador.

Inflytande- och delaktighetsarbetet har systematiserats mer. Vi har återkommande brukarstyrda brukarrevisioner och patientforum i all vår heldygnsvård. Under 2018 genomfördes runt 800 patientforum. Tillsammans med NSPH Skåne (Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa) har vi arbetat fram och provat Återhämtningsguiden, som vi nu implementerar på våra heldygnsvårdsavdelningar. Ett femtontal peer supportrar, medarbetare med egen erfarenhet av psykisk ohälsa, är nu anställda hos oss. De genomgick under hösten 2018 NSPH Skånes peer support-utbildning.

Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) har utvecklat En väg in och Första linjen. Vi hade över 36 000 patienter under 2018. BUP har tagit fram standardiserade processer för en jämlik vård, ökat digitalisering och e-hälsa och implementerat webbverktyget Blå Appen som är både kostnadseffektivt och kvalitetshöjande. Teamet för krigs- och tortyrskadade har gjort ett fantastiskt arbete med den väg av ensamkomman-

de ungdomar som kom 2015. BUP:s heldygnsvård har bland annat vunnit Region Skånes stora pris Diabasen för sitt arbete Bättre vård mindre tvång, där behovet av tvångsåtgärder minskade med över 70 procent.

Rättspsykiatri har flyttat in i nya lokaler, Rättspsykiatriskt centrum i Trelleborg, som har valts till Sveriges miljöbyggnad. Här har patienterna fått en betydligt bättre miljö. Medarbetarnas arbete har lett till ett minskat behov av tvångsåtgärder. Rättspsykiatriens ledningssystem är certifierat enligt en kvalitetsstandard, som syftar till att säkra en god hälso- och sjukvårdskvalitet. Den rättspsykiatriska öppenvården har utvecklats vilket påverkar medianvårdtiden i heldygnsvården. I Skåne är den lägst i landet.

Vuxenpsykiatri har tillsammans skapat en mer jämlik vård för våra patienter. Vi har i alla verksamhetsområden brukarstyrda inläggningar, ACT- eller FACT-team, standardiserade vårdprocesser, mobila team och beroendevård med bland annat Mini Maria som drivs tillsammans med BUP och kommunerna. Vi har utvecklat vården för patienter med självskadebeteende tillsammans med BUP och mycket mer.

Forskningen i psykiatri har fått en bättre infrastruktur och det bedrivs nu forskning inom alla verksamhetsområden. Vi bedriver universitetssjukvård inom BUP, vuxenpsykiatri i Lund, i Helsingborg samt inom beroendevården i vuxenpsykiatri Malmö. Vi har idag fem professorer, åtta docenter samt ett sextiotal disputerade medarbetare. Aktuella att nämna är professor Anders Håkansson, Sveriges enda professor i spelberoende, professor Åsa Petersén som startat Huntingtoncentrum, och professor Åsa Westrin som leder två nationella projekt: journalgranskning gällande suicid och Attempted Suicide Short Intervention Program (ASSIP), en psykoterapeutisk intervention för patienter som försökt att ta sitt liv.

Vilka medarbetare! Och allt detta har vi åstadkommit med en budget i balans. Ni kan läsa mer om allt ovan i det här kvalitetsbokslutet.

Tack för denna period och låt oss nu blicka framåt. Ny organisation, egen nämnd, ökad tillgänglighet samt jämlik, personcentrerad och kunskapsbaserad vård. Önskar er alla en trevlig läsning!

Katarina Hartman

Divisionschef, Psykiatri Skåne
31 december 2018

Målområden 2018

Regionfullmäktige beslutar varje år om verksamhetsplan och budget för regionens alla verksamheter. Denna plan är Region Skånes viktigaste styrdokument och beskriver mål, satsningar, ekonomiska ramar samt inriktningen för vad Region Skånes verksamheter ska uppnå.

Vi ska motverka psykisk ohälsa och vården ska utvecklas i linje med de ramöverenskommelser om samverkan mellan Region Skåne och Skånes kommuner som vi ingått i. Vården ska även utvecklas enligt de nationella riktlinjerna.

Läkemedel

Målet för läkemedelsbehandling i Psykiatri Skåne är kvalitet och säkerhet. Vi ska göra en diagnostisk bedömning innan patienten påbörjar en behandling och patienten ska vara informerad och delaktig i valet av behandlingsstrategi. Vi ska följa de rekommendationer och riktlinjer i vårdprogrammen som finns i Skånelistan. Skånelistan är en lista över rekommenderade läkemedel, baserad på slutsatser från Läke-medelsrådets Skåneövergripande terapigrupper.

Varje år tar vi fram en läkemedelsplan med bland annat uppföljning av förskrivningen från året innan, rekommendationer och delmål. Prioriterade delmål med särskilt stor betydelse för kvalitet och patientsäkerhet följs upp regelbundet på verksamhetsområdesnivå i dialog med verksamhetsledningarna och tillsammans med verksamheternas läkemedelsansvariga läkare.

De prioriterade delmålen under 2018 var:

- Ökad användning av litium vid bipolära syndrom. Litium är förstahandsval som återfallsförebyggande behandling. Användningen i Psykiatri Skåne behöver öka.
- Ökad användning av läkemedel mot återfall i alkoholberoende. Dessa läkemedel har säkerställd effekt och bör användas mer.
- Minskad användning av alprazolam (Xanor). Användningen av denna typ av lugnande läkemedel (bensodiazepiner) bör minska. Alprazolam har särskilt hög risk för beroendutveckling.

Användningen av litium ökade under 2018. Vuxenpsykiatri i Lund nådde målnivån. Användningen av alprazolam (Xanor) minskade. Vuxenpsykiatri i Malmö nådde målnivån.

Någon generell ökning i förskrivning av läkeme-

Målområden 2018	
Psykiatri Skåne, Skånevård Sund	
Verksamhetsidé Bra specialpsykiatrik värd är tillgänglig och säker. Den utförs av kunnig och engagerad personal. Patienterna och närstående känner sig trygga och delaktiga. Resultaten följs upp och leder till ständig förbättring.	
En drivande utvecklingsaktör <ul style="list-style-type: none">• Genomföra fem riskanalyser per verksamhetsområde.• Implementera och börja använda standardiserade vårdprocesser.• Införa relevanta kognitioner för e-hälsa inklusive e-bok online.• Intraproteringen i alla kvalitetsregister ska uppgå till 70 %.• Strukturerad utvärdering vid verksamhetsförändring (med möjlighet till forskning).• Miljömål, följ enligt plan.	En serviceinriktad verksamhet med hög kvalitet – Medicinsk kvalitet <ul style="list-style-type: none">• Tillgänglighet, nationella vårdgaranti ska uppfyllas.• Antal lex Marie-omhändertaganden ska minska jämfört med 2017.• Sammanhängande och säkra vårdflöden, 8 dagar > 55%.• Ökning av antalet vårdplaner, 50 % ÖV/75 % HV.• Minskat behov av tvångsvård och tvångsåtgärder, lägre än riket.• >75 % av tvångsåtgärderna ska följas med uppföljningsamtal.• Patienters delaktighet och nöjdhets ska öka, NPE bättre än riket/goda resultat i TSS-2.• Verksamhetsanpassade läkemedelsmål, följ enligt plan.
Attraktiv arbetsgivare <ul style="list-style-type: none">• En hälsofrämjande aktivitet på varje enhet.• Ökad friskrivnings/minskad sjukfrånvaro, <20 dagar/medarbetare.• Vårdgagnsarbete, hos vårdgivare/medarbetare, ska leda till att brukarna upplever ett gott bemötande, NPE bättre än riket.• Motiverande och närvarande ledare, medarbetarskap i ledarskapsparametern, >70.• Upplevt av medarbetarskap ska öka i medarbetarskapen, >70.	Långsiktig stark ekonomi <ul style="list-style-type: none">• Budget i balans.• Ökad kostnadsmedvetenhet, verksamhetsdialoger >6 ggr per år, områdesdialoger > 2 ggr/år samt enhetsdialoger >1 gång/termin.• Ökad produktivitet, alla enheter sätter sina produktionsmål och följer dessa.
Välkomnande - Drivande - Omtanke & Respekt	

Psykiatri Skånes målkort 2018

del mot alkoholberoende förekom inte under året, men vuxenpsykiatri i Lund nådde målnivån.

Uppföljningsbesök efter heldygnsvård

Övergången från att vårdas på heldygnsvårdsavdelning till att få en öppenvårdskontakt är för många patienter en kritisk period. Studier och erfarenhet visar att risken för suicid är högre i samband med övergången.

För att säkra en god kvalitet och hög patientsäkerhet erbjuder Psykiatri Skåne alla patienter en återbesökstid i specialistpsykiatri inom sju dagar efter patientens utskrivning. Under 2018 har vi uppnått målet att minst 55 procent av utskrivna patienter ska komma på ett uppföljningsbesök inom sju dagar.

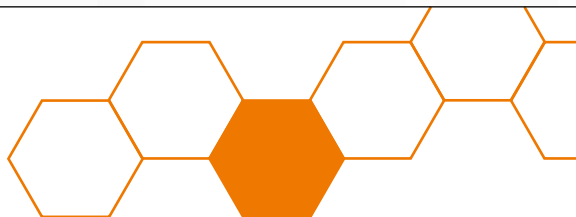
Uppföljningssamtal efter tvångsåtgärder

Efter en tvångsåtgärd som fastspänning eller avskiljning ska patienten så snart tillståndet tillåter bli erbjuden ett uppföljningssamtal. Syftet med samtalet är att patienten ska få möjlighet att beskriva sin upplevelse och få svar på sina eventuella frågor. Vårdgivaren och patienten ska också tillsammans kunna komma fram till sätt att minska risken för behov av tvångsåtgärder i framtiden.

2018 genomfördes samtal efter 58 procent av tvångsåtgärderna, en ökning från 53 procent jämfört med 2017. Målet under 2018 var att samtal skulle genomföras efter 75 procent av genomförda tvångsåtgärder.

Region Skånes övergripande mål

I fokus står alltid nöjda medborgare. Region Skånes resurser är verksamheten, medarbetarna och ekonomin. Utifrån detta är Region Skånes gemensamma styrande mål:

Serviceinriktad verksamhet med hög kvalitet.

En drivande utvecklingsaktör.

Attraktiv arbetsgivare.

En långsiktigt stark ekonomi.

Medarbetare

Medarbetarna är Psykiatri Skånes viktigaste resurs. Med engagemang och bemötande som stämde överens med Psykiatri Skånes värderingar nådde verksamheten i högre grad sina mål inom flera områden under 2018. Psykiatri Skåne utförde flera åtgärder för att uppnå målet att vara en attraktiv arbetsgivare. Syftet var att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare.

Psykiatri Skåne startade under året ett Instagram-konto för att väcka intresset för att arbeta inom verksamheten. Vi ville också öka nyfikenheten och lärandet mellan verksamhetsområden, enheter och medarbetare. Intresset ökade snabbt, och på bara ett par månader hade kontot över 1 000 följare. På kontot delar en medarbetare per vecka med sig av sin vardag i Psykiatri Skåne.

God arbetsmiljö

Ett mål under 2018 var att öka frisknärvaron och minska sjukfrånvaron. För att vara säkra på att ha en god arbetsmiljö genomförde vi utbildningsinsatser för chefer och skyddsombud. Vi följde upp åtgärdsförslagen från 2017 med utbildningar inom det hälsofrämjande och förebyggande området. Ett annat mål under 2018 var att alla enheter inom Psykiatri Skåne skulle ta fram och genomföra hälsofrämjande aktiviteter.

Effektivare rehabilitering genom samverkan

För att minska sjukfrånvaron påbörjade verksamhetsområdet vuxenpsykiatri Malmö Trelleborg under hösten ett pilotprojekt. Projektets syfte var att få en mer effektiv rehabilitering, genom att öka samarbetet mellan arbetsgivaren, Försäkringskassan och företagshälsovården. Vi utvärderar projektet i början av 2019. Vid mätpunkten oktober 2018 hade Psykiatri Skånes sjukfrånvaro minskat med 2,4 procent.

Lärande organisation

För att en verksamhet ska utvecklas behöver medarbetarna ständigt utvecklas och organisationen kontinuerligt lära av sina erfarenheter. Chefer ska stötta medarbetare i sin utveckling. För att göra det behöver cheferna i sin tur ha förutsättningar att motivera och vara närvarande ledare. För att främja detta har vi bland annat sett över antalet medarbetare per chef. Stegvis närmar sig Psykiatri Skåne riktmärket för förvaltningen om max 35 medarbetare per chef.

Mässor och rekryteringsdagar

För att attrahera nya medarbetare medverkar Psykiatri Skåne på mässor och genomför rekryteringsdagar.

I mars deltog vi på Svenska Psykiatrikongressen i Stockholm. Flera föreläsare under kongressen kom från Psykiatri Skåne.

I september medverkade vi på Nationella Patient-säkerhetskonferensen. Vi arrangerade bland annat en föreläsning om vår patientsäkerhetsorganisation och Psykiatri Skånes monter lockade många besökare.

Under hösten 2018 arrangerade vi rekryteringsdagen på Malmö universitet tillsammans med Psykiatriforskningens dag. Besökare fick lyssna på föreläsningar från forskare om beroendesjukdomar, och träffa medarbetare som berättade om de möjligheter som finns i Psykiatri Skåne.

Tillsammans med primärvård Kryh och sjukhuset i Hässleholm deltog Psykiatri Skåne även på arbetskonferens i Riga, Lettland. Konferensen arrangerades för utlandsstuderande svenskar på läkarprogrammet – i Europa studerar 3 500 studenter från Sverige. Medarbetarna på plats träffade drygt 200 studenter och Psykiatri Skåne fick ungefär 25 intresseanmälningar om att arbeta i Psykiatri Skåne.

Medarbetare i Psykiatri Skåne 2018

Undersköterskor/skötare	862	26,5 %
Sjuksköterskor	777	23,8 %
Läkare	355	10,9 %
Psykologer	331	10,2 %
Ledning/administrativ personal	284	8,7 %
Medicinska sekreterare	252	7,7 %
Kuratorer	231	7,1 %
Arbetsterapeuter	53	1,6 %
Fysioterapeuter	41	1,3 %
Övrig personal	73	2,2 %
	3 259	100,0 %

Inflytande och delaktighet

En viktig del i arbetet med patientsäkerhet är att patienten själv får vara delaktig i och ha inflytande över vården. Representanter för patienter och närstående ingår i övergripande arbetsgrupper i Psykiatri Skåne. Standardiserade vårdprocesser, etikrådet och arbetet med riskanalyser är exempel på områden där patienter och närstående finns representerade.

I alla verksamhetsområden i Psykiatri Skåne finns inflytandesamordnare. På varje enhet finns också inflytandeombud. I varje verksamhetsområde och i divisionsledningen finns inflytanderåd eller motsvarande forum, med representanter från patient- och närståendeföreningar. Syftet med detta är att utveckla Psykiatri Skånes arbete ur ett patient- och närståendeperspektiv.

Patientforum

Patientforum innebär att patienter i heldygnsvården får ett forum där de kan lyfta synpunkter angående till exempel vårdmiljö och bemötande. Samtalsledaren har egen erfarenhet av att vara patient, närstående eller bådadera. Enhetschefen deltar i forumen och använder synpunkterna i arbetet med att förbättra verksamheten.

Sedan hösten 2018 finns patientforum tillgängligt för alla patienter i Psykiatri Skånes heldygnsvård. Vi genomför patientforum tillsammans med NSPH Skåne.

Peer support och mentorer

Psykiatri Skåne har flera anställda mentorer och brukarspecialister som har egen erfarenhet av psykisk ohälsa. De bidrar med ett specifikt patientperspektiv i verksamheten, och har fokus på återhämtning.

Under 2018 gick majoriteten av dessa anställda samt personer som har liknande anställning en peer support-utbildning. Peer support innebär att personer med egen erfarenhet av psykisk ohälsa blir anställda inom vården för att stötta patienter i deras återhämtningsprocesser. Utbildningen är en nationell satsning från NSPH, och ska bland annat ge verktyg till den som ska arbeta som peer supporter.

Under 2019 har Psykiatri Skåne ett samarbete med NSPH Skåne gällande utbildning och handledning av peer supportrar och arbetslag.

Brukarstyrda brukarrevisioner

Sedan 2015 har vi utfört elva brukarstyrda brukarrevisioner tillsammans med NSPH Skåne. En brukarrevision är en utvärdering som görs av en verksamhet där de som utvärderar har liknande erfarenheter som de som använder verksamheten. Under 2018 genomförde vi fyra revisioner, och Psykiatri Skåne blev först i Sverige med att göra en brukarstyrd brukarrevision i rättspsykiatrisk verksamhet.

Revisionerna har bidragit till en positiv utveckling på enheterna. På en enhet ledde revisionen till exempel till att personalen utbildade sig i HBTQ-frågor. Ytterligare fyra revisioner kommer att utföras under 2019.

Återhämtningsguiden

NSPH Skåne har tillsammans med Psykiatri Skåne utvecklat en återhämtningsguide för patienter och medarbetare. Guiden är avsedd som ett arbetsverktyg i patientens återhämtningsprocess.

Under 2018 ingick åtta avdelningar i Psykiatri Skåne i ett pilotprojekt. Vi har utsett ansvariga för implementeringen i alla verksamhetsområden. Under 2019 fortsätter arbetet med implementeringen och vi kommer ta fram nytt material tillsammans med NSPH Skåne.

Nationella patientenkäten

Under 2018 genomfördes den nationella patientenkäten. Enkäten visar att Psykiatri Skåne följer genomsnittet i Sverige för hur patienter upplever psykiatrin. Som ett resultat av Psykiatri Skånes värdegrundsarbete angav åtta av tio patienter inom heldygnsvården att de möts med respekt och värdighet. Motsvarande siffra för öppenvården är nio av tio patienter. Åtta av tio patienter kände sig välkomna och kan tänka sig att rekommendera avdelningen eller mottagningen till andra. Sju av tio var nöjda med de sätt de kan komma i kontakt med sin avdelning eller mottagning på, till exempel via 1177 Vårdguiden, telefon, e-tjänster, hemsida eller annat.

Patientsäkerhet

Psykiatri Skåne sjösatte 2016 en helt ny organisation för patientsäkerhet. Alla i den nya patientsäkerhetsorganisationen utbildades bland annat i patientsäkerhetslagar, systemkunskap, avvikelshantering, vårdhygien och tvångsvårdslagen. För att den nya organisationen skulle fungera var det också avgörande att ha ett mer riskmedvetet tänkande.

Vårt systematiska patientsäkerhetsarbete visade sig ha brister, vilket IVO (Inspektionen för vård och omsorg) och media uppmärksammade. Under 2015 och 2016 genomförde vi på uppdrag av hälso- och sjukvårdsnämnden genomlysningar (analyser) av verksamheten. Genomlysningarna visade brister och att en radikal förändring med arbetet med patientsäkerhet behövdes.

Med hjälp av den patientsäkerhetsorganisation som startades 2016 bedriver vi systematiskt och strukturerat arbete med patientsäkerhet. Vi har patientsäkerhetsombud på alla våra 140 enheter. På verksamhetsnivå finns chefsöverläkare och patientsäkerhetssamordnare och i divisionsledningen ett patientsäkerhetsteam som leds av chefläkaren.

Varje år utbildas nya patientsäkerhetsombud under tre halvdagar. Under 2018 gick ett trettiotal nya ombud utbildningen, som gavs av divisionsledningens patientsäkerhetsteam. För att få en god förankring i verksamheten gick ombuden utbildningen tillsammans med sina respektive enhetschefer.

Alla roller och uppdrag i patientsäkerhetsorganisationen är väl definierade. Vi håller regelbundet möten på alla nivåer för att följa upp avvikelser, IVO-beslut, mätningar av följsamhet till hygienrutiner och klädregler, målarbete, nya riktlinjer och rutiner, analyser och utbildningar i patientsäkerhet.

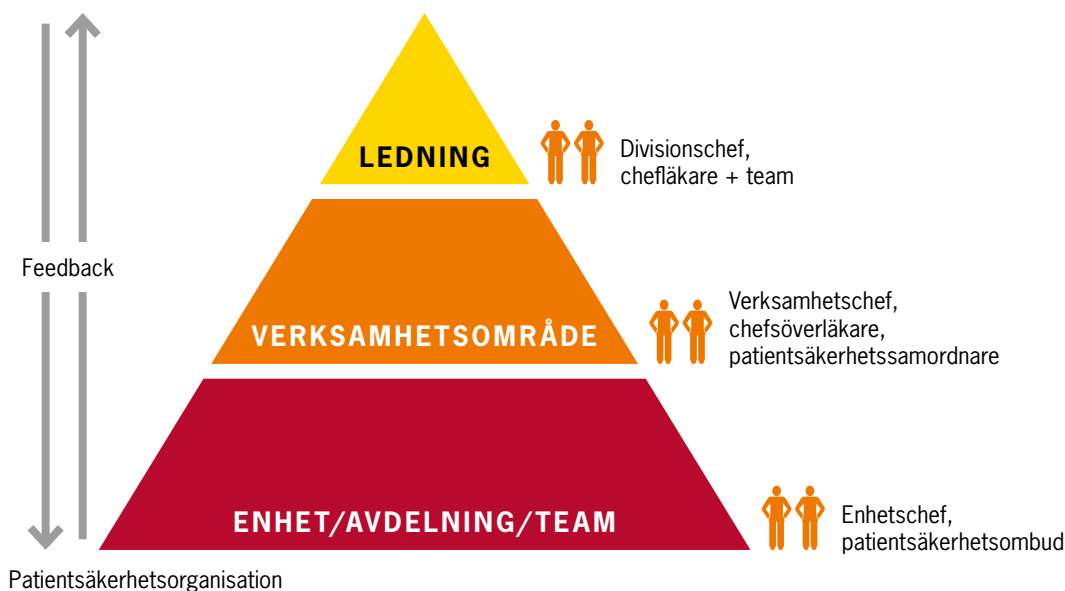
Centrala begrepp i organisationen är lärande avvikelshantering, riskmedveten beredskap och systematik i uppföljning och säkerställande.

I samband med att den nya patientsäkerhetsorganisationen inrättades, infördes också Gröna korset, ett verktyg för daglig hantering av patientsäkerhetsfrågor.

Gröna korset

Gröna korset för sjukvård är en enkel, visuell och lätt-tillgänglig metod för att öka fokus på patientsäkerhet i det dagliga vårdarbetet. Målet är främst att minimera vårdskador men också att förbättra patientsäkerhetskulturen och den medicinska kvaliteten. Med hjälp av Gröna korset fångar vi upp risker och avvikelser i verksamheten. Verktøget har lett till en ökad användning av Psykiatri Skånes avvikelssystem och gjort att patientsäkerhetskulturen förbättrats.

Under 2018 började Gröna korset allt mer användas även som utgångspunkt för ett regelbundet förbättringsarbete. Genom att bidra till att kvaliteten på verksamheten höjs blir metoden en plattform för idéer. En del enheter går igenom Gröna korset

		1	2	3		
		4	5	6		
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
		28	29	30		
		31				

	Allvarlig vårdskada/händelse har inträffat (lex Maria)
	Vårdskada/händelse har inträffat
	Risk för att vårdskada/händelse kunnat inträffa
	Ingen vårdskada

Gröna korset

flera gånger om dagen eller har ett förbättringsforum kopplat till de gula dagarna.

Med en god organisatorisk grund fungerar Gröna korset som en katalysator för ett levande, synligt och delaktigt patientsäkerhetsarbete. Verksamheten kan då upprätthålla en god beredskap i en föränderlig värld genom att ständigt hantera nya risker.

Markörbaserad journalgranskning

Markörbaserad journalgranskning är en metod som används sedan flera år tillbaka i Psykiatri Skåne.

Under 2017 gjorde man den första nationella kartläggningen av skador, vårdskador och kvalitetsbrister inom psykiatrin. Psykiatri Skåne granskade då 340 journaler. Under 2018 påbörjade vi arbetet med att förbättra riskområden som vi hade identifierat, till exempel brister i vårdplaner. Den nationella granskningen fortsätter under 2019.

Risk- och händelseanalys

Antalet händelseanalyser minskade under 2018. Psykiatri Skåne satsade på analysarbetet under året, vilket resulterade i ett ökat antal riskanalyser. Det bidrar i sin tur till ett proaktivt arbetssätt.

Vi håller på att förändra hanteringen av risk- och

Hur fungerar Gröna korset?

Siffrorna i korset representerar månadsens dagar. Om en patientskada eller avvikande händelse/incident med risk för skada inträffar och identifieras markeras det på korset. En dag utan skador/avvikelse markeras grön. Gul färg indikerar att en risksituation förekommit. Orange och röd markerar patientskada respektive allvarlig patientskada eller risk för allvarlig patientskada.

Ett grönt kors är målet men även ett kors med många gula dagar är positivt eftersom risker och förbättringsområden identifierats så att vårdskador kan förebyggas.

Gröna korset sammanställs månadsvis och rapporteras till verksamhetsledningen som får en bra överblick av aktuellt säkerhetsläge i verksamheten.

händelseanalyser. Under 2019 kommer vi att presentera och testa den nya hanteringen, så att den kan utvärderas vid årsskiftet.

Lex Maria

Under 2018 gjorde Psykiatri Skåne åtta lex Maria-anmälningar till IVO, som berörde:

- suicid
- allvarligt suicidförsök
- feldoserad medicin
- fallskada
- bristande akuthantering.

Avvikelse

Under året rapporterade Psykiatri Skåne 2 152 patientrelaterade avvikelser. Brister i informationsöverföring mellan vårdaktörer var den vanligaste avvikelserna. Vi planerar ett långsiktigt arbete med att utveckla avvikelseprocessen för att korta ledtiderna i hanteringen och kunna ge berörda personer tidigare återkoppling. I regelbundna möten med patientsäkerhetssamordnare och företrädare för divisionsledningen tar vi upp frågor om avvikelshantering och förbyggande arbete. Avvikelse rapporteringen har ökat sedan 2015.

Suicid

Nivån 2018 var oförändrat låg vad gällde antalet suicid i anslutning till psykiatrisk vård. Samma sak gäller suicid inom fyra veckor efter senaste vårdkontakt jämfört med tidigare år. Andelen möjligen undvikbara suicid enligt kriterierna för lex Maria-anmälan har sjunkit gradvis. Det totala antalet suicid i Skåne ligger fortsatt lägre än i riket enligt Socialstyrelsens senaste dödsorsaksstatistik (2017).

Vårdhygien

Psykiatri Skåne följer Region Skånes riktlinjer för god vårdhygien. Vi utför punktprevalensmätning (PPM) av basala hygienrutiner och klädregler två gånger per år. Under 2018 nådde Psykiatri Skåne bättre resultat än tidigare år. Det finns dock fortfarande möjligheter att förbättra vårdhygien när det till exempel gäller klädregler och handhygien vid patientnära arbete. Hygiensjuksköterskor kommer att hålla i utbildningar under 2019.

En gång per år gör vi även en PPM av vårdrelaterade infektioner (VRI). Psykiatri Skåne har en mycket låg förekomst av VRI, och den har förbättrats ytterligare enligt mätningen 2018. Mätningarna fortsätter årligen, för att försäkra att det preventiva arbetet håller samma goda standard.

Utbildning i farmakologisk behandling

Under året utbildade vi sjuksköterskor i farmakologisk behandling av depression och adhd. Farmaceuter som är delvis anställda i Psykiatri Skåne höll i utbildningarna. Vi planerar att fortsätta med utbildningarna under 2019. Utbildningarna kommer också kopplas till läkemedelsplanen 2019.

E-tjänsten Journalen

Psykiatri Skåne var 2015 först i Sverige med att ge sina patienter direkttillgång till sin journal inom vuxenpsykiatri, via e-tjänsten Journalen.

Lex Maria

Anmälda lex Maria gällande suicid (sorterat på händelsdatum).

Verksamhetsområde	2016	2017	2018
VO Malmö Trelleborg	3	1	
VO Lund	1	1	
VO Kristianstad		1	2
VO Helsingborg	1	3	1
VO BUP			
VO rättspsykiatri			
Totalt	5	6	3

Vi har inte kunnat identifiera några allvarliga patientsäkerhetsavvikelser i samband med möjligheten att läsa sin journal på nätet. Effekter på medarbetarnas arbetsmiljö har följts upp i ett forskningsprojekt, genom enkäter till alla medarbetare.

Under 2018 kom ett nytt regelverk på plats i Region Skåne. Det finns nu möjlighet att försegla journalen även på vårdens initiativ och åldersgränsen för att få tillgång sänktes under året till 16 år inom de verksamhetsområden där journalen är öppen för direkttillgång.

Vi har genomfört en risk- och konsekvensanalys inom såväl BUP som rättspsykiatri inför öppnandet av patienternas direkttillgång till sin journal. Under våren 2019 kommer patienter från både BUP och rättspsykiatri få tillgång till e-tjänsten.

Psykiatri Skånes medarbetare har mycket aktivt medverkat för att ta fram utbildningsmoduler i det vi kallar e-hälsospelet. E-hälsospelet är ett interaktivt lärandestöd för alla som arbetar med vård inom Region Skåne.

Samverkan vid utskrivning (SVU)

Vid årsskiftet 2018–2019 trädde en ny lagstiftning i kraft. Den reglerar samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård. Den nya lagen föreskriver ett ökat ansvar för såväl specialistöppenvård som primärvård. Under 2018 genomförde vi utbildningar i verksamhetsområdena och tog fram stödmaterial som var övergripande för divisionen. I varje verksamhetsområde finns det samordnare som har i uppdrag att stötta i arbetet med SVU. Samordnarna har deltagit i ett divisionsövergripande nätverk som bidrar till en mer regional syn på dessa processer.

Obligatoriska lex Maria och internutredda vårdnära suicid

Anmälda suicid enligt SOSFS 2005:28, 4 kap. 2 §, ej vårdskada.

Verksamhetsområde	2016	2017	2018
VO Malmö Trelleborg	12	7	13
VO Lund	5	5	4
VO Kristianstad	7	10	9
VO Helsingborg	8	6	7
VO BUP		2	
VO rättspsykiatri			
Totalt	32	30	33

Suicidprevention

Psykiatri Skåne arbetar aktivt med att förebygga antalet suicid. Enligt Socialstyrelsens dödsorsaksregister har suicidfallen minskat i Region Skåne under de senaste fem åren. Antalet suicid i Skåne ligger numera under riksnittet för både män och kvinnor.

Psykiatri Skåne arbetade under 2017 fram ett handlingsprogram för suicidprevention utifrån Folkhälsoinstitutets nationella handlingsprogram. Handlingsprogrammet gäller för åren 2017–2022 och vi tar fram delmål för varje år. Syftet med programmet är att:

- Sprida kunskap om det nationella handlingsprogrammet och specialistpsykiatrins uppdrag i förhållande till det.
- Stärka specialistpsykiatrins suicidpreventiva arbete.
- Skapa överblick över specialistpsykiatrins insatser för suicidprevention.
- Förtydliga att specialistpsykiatrin är en av många aktörer med uppdrag för suicidprevention.

Samordnad suicidprevention

I samarbetet Samordnad suicidprevention deltar Psykiatri Skåne, Trafikverket, SOS Alarm och räddningstjänsten. Målet med samarbetet är snabba och säkra insatser för att ta hand om personer med risk att skada sig själva, bland annat nära järnväg. Trafiken stoppas och den aktör som kommer först till platsen bemöter och tar hand om personen. Varje månad omhändertas flera personer för vård. Trafikverket satsar också på att bygga stängsel vid olycksdrabbade sträckor.

ASSIP

Omkring 1 500 personer tar sitt liv varje år i Sverige. Ett tidigare suicidförsök är den största riskfaktorn för

nya suicidförsök eller ett fullbordat suicid. Attempted Suicide Short Intervention Program (ASSIP) är ett psykoterapeutiskt ingripande för patienter som har försökt att ta sitt liv. Metoden kommer från Schweiz och prövas för första gången i Sverige i ett projekt som leds av Region Skåne och Lunds universitet.

Patienter som tar del av behandlingsmetoden får träffa en ASSIP-utbildad terapeut tre till fyra gånger för att undersöka vad som utlöste den suicidala krisen. Tillsammans hjälps patienten och terapeuten åt för att hitta tidiga tecken och alternativa strategier vid suicidal situationer. Efter samtalen har patienten och terapeuten en gles, uppföljande brevkontakt under ett par års tid.

Projektets syfte är att undersöka hur patienter och terapeuter uppfattar ASSIP som behandlingsmetod, och att ta fram en skala som kan mäta terapeuternas kompetens och hur väl de följer metoden. Efter att projektet är slut kommer vi göra en randomiserad kontrollerad studie för att undersöka ASSIP:s behandlingseffekt.

Vilken vård fick patienter som tog sitt liv?

Forskning visar att en majoritet av de som tar sitt liv har haft kontakt med vården under sina sista levnadsår. I ett nationellt forskningsprojekt lett av Psykiatri Skåne och Lunds universitet granskar vi journaler från personer som tog sitt liv under 2015. Forskarna undersöker vilken vård patienterna fick under sina sista två år och vilken vård de fick i nära anslutning till dödsfallet. Syftet med projektet är att bidra till en bättre identifiering av de patientgrupper som behöver bättre suicidpreventiva åtgärder.

9D-triangeln

En niodimensionell strategi där man med hjälp av en triangelmodell indelad i nio fält arbetar förebyggande med våld. Med hjälp av personalfaktorerna positiv inställning, känslomässig balans och fungerande ordning identifieras åtgärder som förebygger våld innan det uppstår, när det finns risk för våld respektive i samband med och efter våld.

TERMA – bemötande vid svåra situationer

Sedan 2009 arbetar Psykiatri Skåne enligt TERMA, terapeutiskt möte med aggression. TERMA ska ses som en övergripande metod för personal att förhålla sig till hot och våld, och är ett unikt koncept med bemötande i fokus. Metoden är evidensbaserad och revideras kontinuerligt utifrån de senaste forskningsrönen.

Psykiatri Skåne ska förebygga hot och våld genom kommunikation som bygger på ett lågaffektivt bemötande. Fokus i modellen ligger på att arbeta förebyggande i vardagen genom att skapa goda relationer mellan medarbetare och patienter och deras närstående. TERMA-utbildningen innehåller tydliga riktlinjer för hur medarbetare ska agera i samband med hot- och våldssituationer. Skyddsteknikerna värnar om att det ska innebära minsta möjliga obehag, smärta och skaderisk för en patient som är hotfull eller våldsam. Region Skånes värdegrund, välkomnande, drivande, omtanke och respekt, är grunden även i TERMA.

Syftet med TERMA är att erbjuda kunskap i hur personalen kan bemöta, hantera och förstå aggression. Det finns utbildade instruktörer som undervisar sina kollegor i alla verksamhetsområden.

Varje år inventerar vi och följer upp för att vara säkra på att all personal får utbildningen och att teknikerna används på avsett vis.

Ny manual enligt senaste riktlinjerna

Under 2018 omarbetade Psykiatri Skåne teorimanualen som används i TERMA-utbildningen. Materialet bygger numera på SBU:s (Statens beredning för medicinsk och social utvärdering) rapport Hantering av hot och våld inom psykiatri – förebyggande åtgärder. Materialet bygger också på SBU:s rekommendation gällande preventivt arbete mot hot och våld på arbetsplatsen. Genom att arbeta enligt 9D-triangeln följer Psykiatri Skåne Världshälsoorganisationens riktlinjer om hot och våld och den evidens som finns på området.

Utbildning på export

TERMA-konceptet efterfrågas från flera aktörer utanför organisationen. Under året föreläste Psykiatri Skåne för bland annat apotekspersonal och personal från Sahlgrenska Universitetssjukhuset och HVB-verksamhet i Skåne, samt vid olika vuxenutbildningar.

Vid instruktörsutbildningarna under året utbildades deltagare från BUP i Umeå kommun, Helsingborgs kommun och Neurologen Skåne.

Vi har även tecknat ett avtal om utbildning med psykiatri i Region Blekinge, och under 2019 börjar Psykiatri Skånes huvudinstruktörer att utbilda en instruktörsgrupp i Blekinge.

Psykiatrisk tvångsvård

Psykisk ohälsa märker vi alla av någon gång i livet. Depression och ångestsyndrom är folkhälsoproblem som upp emot hälften av oss har erfarenhet av.

Ibland blir psykisk sjukdom så allvarlig att förmågan att förstå sitt eget bästa för stunden inte finns kvar. Så kan det vara vid ett psykotiskt tillstånd, då man kan få skrämmande och styrande vanföreställningar. Det kan också handla om en djup depression då livet har tappat sin mening och sitt värde och den enda vägen som verkar möjlig är att avsluta det.

Vården tar över beslutsansvaret

Ibland går det inte att tillsammans besluta om vård och behandling med en allvarligt psykiskt sjuk människa, som genom sina val och beslut riskerar sin framtid eller sitt liv. Då föreskriver lagen om psykiatrisk tvångsvård (LPT) att vården tillfälligt ska ta över beslutsansvaret som en yttersta konsekvens av omsorg och solidaritet.

Det är alltid en svår etisk balans mellan respekten för personens personliga autonomi och självbestämmande, och de konsekvenser som personens egna beslut kan leda till. Alla former av tvång ska utövas så skonsamt som möjligt och med största möjliga hänsyn till patienten.

Långsiktigt arbete för att minska tvångsvård

Psykiatri Skåne arbetar tillsammans med patienter och närstående för att minska behovet av tvång och tvångsåtgärder. Det gör vi genom kunskap, god vård och gott bemötande med respekt och empati. Det är ett långsiktigt arbete som förutsätter engagemang och hängivenhet hos alla medarbetare. I ett sådant

fall är det också viktigt med nära samverkan med andra aktörer, brukare och övriga medarbetare inom Region Skåne. Vi minskar risken för att det ska uppstå ett behov av tvångsvård och tvångsåtgärder genom förebyggande insatser och gott och respektfullt bemötande. Det är också viktigt med god vård och behandling i alla steg under personens kontakter med alla samhällsaktörer.

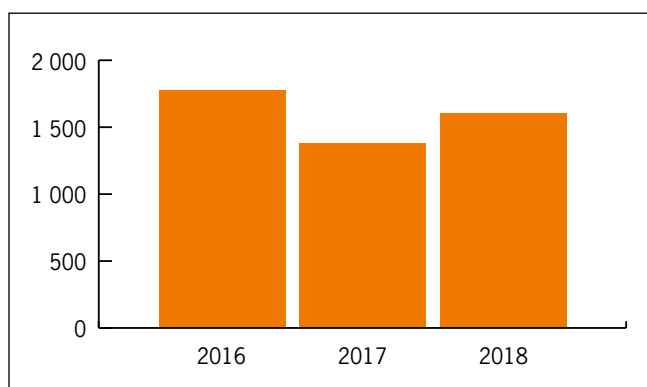
Positiv trend de senaste åren

De senaste åren har antalet vårdtillfällen med stöd av tvångsvårdslagstiftningen varit mer eller mindre oförändrade. Antalet tvångsåtgärder har minskat de senaste åren. BUP och rättspsykiatri har en fortsatt låg användning av tvångsåtgärder jämfört med tidigare. Det totala antalet tvångsåtgärder inom Psykiatri Skåne ökade dock under 2018.

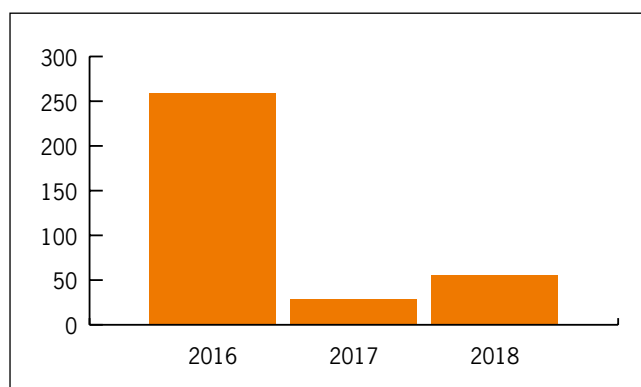
Arbetet med att minska behovet av tvång och tvångsåtgärder blir svårare på grund av bristen på vårdplatser. Under 2018 tog Psykiatri Skåne fram en handlingsplan för åren 2019–2023 för att minska behovet av tvångsvård och tvångsåtgärder. Verksamhetsområdena tog i sin tur fram lokala handlingsplaner under året.

Pris för minskat behov av tvång

Under 2018 fick BUP:s regionala heldygnsvård Diabasen, Region Skånes pris för goda resultat. BUP fick priset eftersom de genom utvecklingsarbetet Hållbar kvalitet i barnpsykiatrisk heldygnsvård lyckades minska behovet av tvång och tvångsåtgärder. Vårdtiderna under tvångsvården halverades nästan, och antalet genomförda tvångsåtgärder minskade till en tiondel jämfört med ett år tidigare.

Antal tvångsåtgärder totalt i Psykiatri Skåne

Antal tvångsåtgärder BUP heldygnsvård

Etikrådet

Etikrådet har funnits i Psykiatri Skåne sedan 2010. I rådet finns representanter från alla verksamhetsområden och från inflytanderådet.

Etik är en viktig del av patientsäkerheten, eftersom det skapar möjlighet att teoretiskt reflektera och analysera dilemman som kan uppstå. Att arbeta med etik är också ett proaktivt arbete som behövs bland annat för att belysa centrala begrepp som används i vardagen. Etik behövs också för att kunna reflektera kring hur vi bemöter varandra och de personer som kommer till Psykiatri Skåne för att få hjälp. Man kan uttrycka förhållningssättet kring etik som ”att vi bryr oss om vilka följder vårt sätt att möta situationen ifråga får för andra och för olika värden vi värnar om, och att ta ansvar för detta val”.

Etikrådets uppdrag är att:

- Uppmärksamma och ge generella råd kring etiska frågeställningar i verksamheten.
- Följa utvecklingen kring vårdetiska frågor och verka för utbildning och information i etiska frågor.
- Tillsammans med verksamhetschefen hjälpa till att organisera lokalt etikarbete i verksamheterna.

Samarbete och utveckling

Etikrådet började under 2018 utforma en gemensam basutbildning i etik som alla etikombud ska erbjudas. Utbildningen planeras att vara klar under hösten 2019.

För att ytterligare stärka sin roll har många etikombud i de olika verksamheterna börjat samarbeta med andra ombud där beröringspunkter finns, som inflytande- och patientsäkerhetsombud.

Etikrådet har också skapat kontakt med Region Skånes etiska råd. Förhoppningen är att samarbetet mellan etikrådet och Region Skånes etiska råd ska utvecklas, och bidra till att fortsätta utveckla den etiska medvetenheten inom Psykiatri Skånes verksamheter.

Etikdagen

Under hösten 2018 arrangerades den årliga etikdagen. Årets tema var syn på psykisk hälsa utifrån en mångkulturell kontext. Dagen innehöll föreläsningar om psykiatriens historia och migrationens påverkan på den psykiska hälsan.

Psykotera­pian­sva­rig psyko­log

Foto: Leif Johans­son/Sandrew Bildbyrå

En stor del av den psykiatriska vården består av psykologisk och psyko­terapeutisk be­hand­ling. Men en organisation liknande den som finns för till exempel läkemedelsansvariga läkare har saknats inom Psykiatri Skåne.

Psykiatri Skåne inrättade under hösten 2018 ett nätverk för psyko­terapi­ans­v­ri­ga psyko­loger (PAP). Syftet med nätverket är att bättre kunna bevaka och företräda frågor som handlar om psykologisk och psyko­terapeutisk be­hand­ling.

PAP-nätverket

Nätverket består av sex lokala psyko­terapi­ans­v­ri­ga psyko­loger som rep­re­sen­terar sina respektive verksamhetsområden. BUP saknar i nuläget en PAP-representant, men vi kommer att tillsätta en under början av 2019. Nätverket leds av en psyko­terapi­ans­v­ri­g psyko­log på divisionsnivå. PAP-uppdraget kommer att utvärderas under hösten 2019. Då kommer vi ta ställning till om nätverket ska fortsätta eller inte.

PAP-nätverket är till för att olika behandlare och verksamheter i Psykiatri Skåne ska använda sig av evidensbaserade psykologiska och psyko­terapeutiska metoder. Det ska också göra att utbudet av vård i de olika verksamheterna liknar varandra mer. Framför allt ska nätverket ge råd både till de enskilda verksamhetsområdena och till Psykiatri Skånes ledning. Nätverket ska även samarbeta med representanter för patientföreningar.

Kompetenskartläggning och utbildningsbehov

Under 2018 började PAP-nätverket arbeta med en webbaserad enkät. Enkäten ska mäta vilken kompetens medarbetare inom psykologisk och psyko­terapeutisk be­hand­ling har. Med enkäten vill vi granska omfattningen av särskilda kompetenser, såsom utbildning i kognitiv beteendeterapi, psykodynamisk terapi, familjeterapi och interpersonell terapi. Vi vill också undersöka hur stort behovet är av vidareutbildning i vissa metoder.

Under året var PAP-nätverket med i en arbetsgrupp om riskanalys av videosamtal tillsammans med patientrepresentanter. Nätverket finns också rep­re­sen­terat i en regional arbetsgrupp som arbetar med en kommande upphandling av handledningstjänster, och i en arbetsgrupp som arbetar med standardiserade vårdprocesser.

En fråga som blev aktuell under 2018 är den om både längre och kortare utbildningar för behandlare som arbetar med psykologisk och psyko­terapeutisk be­hand­ling. Medarbetare och verksamheter har efterfrågat både utbildningar och satsningar på föreläsningar. PAP-nätverket kommer att diskutera frågan under 2019.

Planer för 2019

Under 2019 kommer PAP-nätverket att granska omfattningen av nätverk för medarbetare som behandlar tvångssyndrom (OCD) i Psykiatri Skåne.

Vi kommer att integrera den lokala PAP-funktionen som en del av de olika verksamhetsområdena. Vi kommer också att undersöka förutsättningarna för att utveckla utbudet av internetförmedlade psykologiska behandlingar.

Implementering och kunskapsspridning

Att genomföra och sprida kunskap om nya, goda metoder blir lättare av en sammanhållen organisation. Det främjar en jämlik vård, och ger möjlighet till en bättre fördelning av befintliga resurser till de ställen där behoven är som störst.

ACT och FACT

Assertive Community Treatment (ACT) är ett evidensbaserat behandlings- och rehabiliteringsprogram som även integrerar vård- och stödsatser. ACT vänder sig till personer som har en psykossjukdom och komplexa vårdbehov, och som ofta vårdas i heldygnsvård. ACT-teamet ska i princip kunna förmedla alla psykiatriska och sociala insatser som behövs, främst i patientens egen vardagsmiljö. Eftersom antalet patienter per teammedlem inte ska vara fler än tio är ACT en vårdform som ska reserveras för dem vars behov inte blir tillgodosedda i ordinarie vård och omsorg.

Flexible Assertive Community Treatment (FACT) är utvecklat ur ACT. FACT vänder sig till patienter som oftast får den vård de behöver i den vanliga psykiatriska öppenvården, men som i perioder av återfall och kris kan behöva ACT-insatser. I Psykiatri Skåne finns två ACT-team och femton FACT-team.

Under 2018 började vi vidareutveckla FACT-teamen utifrån den nya FACT-arbetsboken som tagits fram i

Nederländerna. Arbetsboken är översatt och bearbetad av Psykiatri Skåne i samarbete med Centrum för evidensbaserade psykosociala insatser (CEPI). Arbetet med att vidareutveckla FACT-teamen går ut på att teamen samlas vid fem tillfällen för att ta del av föreläsningar, och därefter dokumentera hur man tillämpar "nya FACT" i det egna teamet i ett dokument. Som ett verktyg för förändringsarbetet har vi även introducerat genombrottsmetodiken.

Under året utvidgades också Blå Appen, ett digitalt verktyg med skattningsformulär som är framtagen av BUP, till att även omfatta ACT- och FACT-teamen med skattningsskalor som är relevanta för psykos. Syftet är att på ett systematiskt sätt samla in information och förbättra kunskapen om patienters symtom och funktion, upplevda livskvalitet och stöd till återhämtning. Tillsammans med de mål som patienten strävar mot kan skattningsresultaten fungera som ett underlag för en vårdplan eller en samordnad individuell plan (SIP). På gruppnivå kan skattningsresultaten utgöra en motivation för utvecklingen av psykoteamet och dess behandlingsutbud. Implementeringen av Blå Appen i ACT- och FACT-teamen startar i början av 2019.

Vi har planerat för införande av FACT i allmänpsykiatri under hela 2018. Ett nytt team i Helsing-

Genombrottsmetodiken

Genombrott är ett digitalt verktyg som stöder olika arbetsplatsers förbättringsarbete inom vården. Metodiken bygger på principen att det är de som utför arbetet som också är de som kan förändra det. Team från olika enheter men med ett gemensamt förbättringsfokus samarbetar under en begränsad period för att lära av varandra hur de kan förbättra och utveckla sin verksamhet.

borg och troligen också i Lund startar under våren 2019. Under 2018 har vi också förberett för att införa FACT i allmänpsykiatri i Malmö.

FACT-projektet följs upp i ett forskningsprojekt i samarbete med Lunds universitet. Tre delstudier är planerade, och den första delstudien med fokusgruppsintervjuer avseende förutsättningarna för implementering gjordes under hösten 2018. Målsättningen är att projektet ska resultera i en randomiserad kontrollerad studie för att mäta effekten av FACT i jämförelse med sedvanlig vård.

Standardiserade vårdprocesser

Standardiserade vårdprocesser (SVP) innebär en tydlig struktur för de insatser för bedömning, utredning, behandling och rehabilitering som Region Skåne ska erbjuda de medborgare som är i behov av specialiserad psykiatrisk sjukvård.

Målet med SVP är att erbjuda likvärdiga insatser av hög kvalitet utifrån individens unika situation. Vi påbörjade arbetet 2017 och utvecklade det under 2018 till att bli mer konkret utifrån specifika psykiatriska frågeställningar.

Vi har tagit fram processen för psykiatriska bedömningar, och ska testa den på fyra pilotmottagningar under våren 2019. Ytterligare processer, neuropsykiatri och depression, påbörjades under hösten 2018.

Under året tillsattes en samordnare med uppdrag att koordinera arbetet och driva det framåt. Vi tillsatte kontaktpersoner i varje verksamhetsområde

som ska driva frågan i nära samarbete med respektive verksamhetschef.

En viktig del i det fortsatta arbetet är att förankra det förändrade arbetssättet hos linjechefer, medarbetare, patienter, närstående och andra intressenter. Ett samarbete mellan SVP och Skånes digitala vårdssystem (SDV) har påbörjats för att underlätta digitaliseringen av SVP.

Skånes digitala vårdssystem

Projektet Skånes digitala vårdssystem startade i september 2018. SDV är samlingsnamnet för en ny heltäckande digital plattform för Region Skåne. SDV består av flera olika system som alla strävar efter att förbättra vardagen för såväl vårdpersonal som patienter. SDV ersätter de separata journalsystem som idag används inom primär- och heldygnsvården. SDV är ett system med en inloggning, en journal och en läkemedelslista.

Under hösten 2018 rekryterades de första medarbetarna från Psykiatri Skåne för arbetet med SDV. Medarbetarna ingår i SDV:s programkontor och har tillsammans med leverantören Cerner och andra medarbetare från Region Skåne påbörjat arbetet med att anpassa vårdsystemet så att originalsystemet blir anpassat till skånsk sjukvård. Representanter från programkontoret gjorde flera besök i psykiatriska verksamheter under den senare delen av hösten för att kartlägga hur vi arbetar idag. Under 2019 planerar vi att engagera ytterligare medarbetare från Psykiatri Skåne i SDV-arbetet så att de blir en del i förberedelsearbetet.

Brukarstyrda inläggningar

2015 påbörjade Psykiatri Skåne projektet Brukarstyrda inläggningar i Skåne, ett projekt där personer med självskadebeteende blir erbjudna möjlighet att lägga in sig själva på heldygnsvårdsavdelning.

Projektet utvärderas i form av en forskningsstudie som har pågått under tre år. Alla vuxenpsykiatriska verksamheter i Psykiatri Skåne erbjuder behandlingen och vi har rekryterat samtliga deltagare till studien. Sofie Westling, överläkare på vuxenpsykiatri i Lund och forskare vid Lunds universitet, är ansvarig för studien.

Ökad autonomi för patienten

Brukarstyrda inläggningar innebär att personer med självskadebeteende och allvarliga tankar på att inte vilja leva längre har möjlighet att själva bestämma att bli inlagda på en avdelning under kortare perioder. De tar själva kontakt direkt med avdelningen och behöver inte träffa läkare på psykiatrisk akutmottagning först. De har möjlighet att lägga in sig själva upp till tre dagar, maximalt tre gånger i månaden.

Bakgrunden till projektet är att vården för personer med självskadebeteende har kritiserats i flera rapporter, såväl nationellt som internationellt. Behandlingar i öppenvården har utvecklats och förbättrats mycket, men heldygnsvården har inte haft samma utveckling.

I Nederländerna används brukarstyrda inläggningar sedan många år med goda erfarenheter. Metoden är tänkt att vara en krishanteringsstrategi som kompletterar behandlingen i öppenvården. Målet är att förebygga allvarliga självskador och suicid (själv-mord) genom att erbjuda hjälp mycket tidigare än

vad vården gör idag. En av hörnstenarna i metoden är att åstadkomma en ökad autonomi (självbestämmande) för personen som söker vård.

Fördelar för både patienter och personal

Syftet med projektet är att undersöka om brukarstyrda inläggningar kan ersätta traditionella akutinläggningar och på så sätt vara en krishanteringsstrategi för personer med självskadebeteende och ökad risk för suicid.

Vi kommer också att kunna se om behandlingen påverkar antalet självskador, tvångsåtgärder, besök på akutmottagningar och patienternas förmåga att hantera stress och sin funktionsnivå i vardagen.

Brukarstyrda inläggningar kan innebära flera fördelar för både patienter och medarbetare. Patienterna får ökade möjligheter att själva påverka sin situation på flera plan. Det gör det lättare för patienterna att själva kunna hantera sina symtom.

Om heldygnsvården kan erbjuda en metod som det finns goda erfarenheter av kan personalen fokusera på kärnämnen i omvårdnadsarbetet – det goda samtalet och bemötandet av personen som söker vård.

Resultat

Utifrån de kliniska erfarenheter projektet resulterat i har divisionsledningsgruppen beslutat att verksamheten med brukarstyrda inläggningar kommer att bli permanent inom regionen. Det pågår ett arbete med att skapa de strukturer som behövs för att verksamheten ska fortsätta efter forskningsprojektet. Vi håller på att sammanställa resultaten från studien och kommer att publicera dem under 2019.

Nationella Självskadeprojektet

Nationella Självskadeprojektet startades 2011 av Socialdepartementet och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). I Nationella Självskadeprojektet har medarbetare inom alla landsting och regioner arbetat tillsammans med forskare och personer med egen erfarenhet för att personer med självskadebeteende ska få ett gott bemötande, lämplig vård och rätt insatser oavsett var de söker vård.

2018 var Nationella Självskadeprojektets sista år och en nationell slutrapport kommer ut under början av 2019. Arbetet under året kretsade kring att kartlägga, tydliggöra vad som har förankrats i verksamheterna och att organisera om strukturen efter den nationella kunskapsstyrningen.

Syftet med den nationella kunskapsstyrningen är att landsting och regioner ska samarbeta. Tillsammans ska de utveckla strukturer för lärande och erfarenhetsutbyte av bästa tillgängliga kunskap för patienten. För projektets del innebär det att organiseringen i tre noder har flyttats till de sex sjukvårdsregionerna med respektive kunskapscentrum knutna till sig. Kunskapscentrumen gör kunskapsutveckling och utvecklingsarbete möjligt inom olika områden inom hälso- och sjukvården. Centrumen ska också verka för en god och jämlik hälsa för alla och bidra till utveckling och kunskapsspridning. I Psykiatri Skåne kommer vi att hantera arbetet med utveckling utifrån projektets resultat i de olika verksamhetsområdena.

Behandling via internet

ERITA (Emotion Regulation Individual Therapy for Adolescents) är en internetförd medlad behandling för ungdomar med självskadebeteende. Behandlingen genomförs med stöd av Nationella Självskadeprojektet. En nationell forskningsstudie av behandlingen pågår och kommer att fortsätta under 2019. Skåne är en av fyra platser i Sverige som erbjuder patienter att delta i studien. Vi rekryterar deltagare via BUP.

Utbildning och kunskapsspridning

Under året arrangerades också utbildningar i ERGT (Emotion Regulation Group Therapy) inom ramarna för Nationella Självskadeprojektet. ERGT är en gruppbehandling som är inriktad på att minska självskadebeteende och andra impulsiva och destruktiva beteenden genom att öka förmågan att reglera sina känslor.

En halvdagsföreläsning i Malmö för vårdgrannar och kommuner arrangerades också under året. Nationella Självskadeprojektet arrangerade föreläsningen tillsammans med SHEDO (Self Harm and Eating Disorders Organisation), en intresseförening som har haft en betydande roll i projektets arbete under åren.

Region Skåne och SHEDO har också en överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap (IOP). Ett IOP är en partnerskapsrelation mellan den offentliga och den idéburna sektorn och ett sätt att nå ut till personer som annars inte skulle få ta del av hälso- och sjukvårdsinsatser.

Forskning och utbildning

Psykiatri Skåne bedriver forskning inom många olika områden. Inom BUP pågår studier kring bland annat adhd, autism och ätstörningar. Inom vuxenpsykiatri forskar vi kring depression, psykossjukdomar, förebyggande av suicid och olika typer av beroenden. Inom rättspsykiatri undersöker forskarna normbrytande och utagerande beteende i ett livslopps-perspektiv.

Region Skåne är ett av sju landsting som bedriver universitetssjukvård, vilket bidrar till en evidensbaserad hälso- och sjukvård. Inom Psykiatri Skåne bedriver vi universitetssjukvård inom verksamhetsområdena BUP öppenvård och heldygnsvård, vuxenpsykiatri Helsingborg och Lund och Beroendecentrum inom vuxenpsykiatri Malmö.

Psykiatrforskning Skåne

Psykiatrforskning Skåne är ett samarbete mellan Psykiatri Skåne, högskolor och universitet. Samarbetet förstärker det gemensamma arbetet mellan den kliniska verksamheten och forskningen. Psykiatrforskning Skåne startade 2015 under det dåvarande namnet Vetenskapscentrum för klinisk psykiatri (VKP). Syftet med VKP var att stärka forskningen för att utveckla den psykiatriska vården. Vi ville också stödja införandet av evidensbaserade utrednings- och behandlingsmetoder.

Under året bytte VKP namn till Psykiatrforskning Skåne, och omfattar nu ett stort antal forskningsprojekt med klinisk koppling tillsammans med aktörer både nationellt och internationellt. Genom att främja och förbättra den verksamhetsnära forskningen verkar Psykiatrforskning Skåne för att dagens och morgondagens patienter ska få vård som bygger på den samlade expertkunskapen inom psykiatrisk vård.

Psykiatrforskning Skåne utbildar också medarbetare i Psykiatri Skåne. Bland annat utbildar vi läkare inom utredning och diagnostik, och psykoterapeuter inom ASSIP. ASSIP är en ny typ av terapi för patienter som har försökt att ta sitt liv. Du kan läsa mer om ASSIP på sidan 13.

Huntingtoncentrum

Under året öppnade Huntingtoncentrum i Lund. Huntingtons sjukdom är en ärftlig hjärnsjukdom som kännetecknas av att den drabbade får problem

med ofrivilliga rörelser. Många personer får dock psykiatriska besvär, som depression och ångest, 15–20 år innan de ofrivilliga rörelserna uppstår.

Region Skåne och Lunds universitet startade Huntingtoncentrum för att samla experter på sjukdomen inom både forskning och sjukvård i samma miljö. Den forskning som vi bedriver vid centret fokuserar främst på att identifiera de hjärnförändringar som leder till de tidiga, psykiatriska besvären. Forskningen kan resultera i att vi kan reglera Huntingtongenen så att utvecklingen av de psykiatriska besvären minskar. Att både forskning och vård finns samlat på ett ställe gör att nya forskningsresultat snabbt kan börja användas inom vården.

Brusbehandling vid adhd

Inom BUP pågår flera studier kring utredning och behandling för barn med adhd, bland annat studier som undersöker komplement eller alternativ till medicinsk behandling.

En pilotstudie har visat att barn med adhd som har problem med uppmärksamheten eller koncentrationsförmågan, lättare kunde utföra uppgifter om de samtidigt fick lyssna på ett brusande ljud i hörlurar. Under 2018 utökades studien till att omfatta fler barn för att undersöka om resultaten från pilotstudien är pålitliga.

Förutom att testa brusljudet så undersöker vi om det går att få ett liknande resultat genom att stimulera balansnerven i örat. Det innebär att örat utsätts för ett sensoriskt brus, ett elektriskt brus som är så svagt att personen som utsätts för det inte har ont av det.

Ketaminbehandling vid svår depression

Under 2018 rekryterade vi de sista patienterna till en studie som undersöker den antidepressiva effekten av narkosläkemedlet ketamin jämfört med elektrokonvulsiv terapi (ECT) för personer som lider av svåra depressioner.

Tidigare studier med få deltagare har visat att patienter som får låga doser av ketamin återhämtar sig snabbt från depression. Vi har inkluderat 200 deltagare som skulle fått ECT-behandling i studien. Hälften av dem får ketamin i droppform som behandling och hälften får ECT-behandling. Deltagarna följs upp ett år efter behandlingens slut.

I början av 2019 startar en ny studie där ketaminbehandling jämförs med ECT-behandling hos patienter som lider av bipolär depression.

Naloxonprojektet

Den narkotikarelaterade dödligheten i Sverige är hög jämfört med övriga EU-länder. Majoriteten av dödsfallen orsakas av opioider, det vill säga narkotika som heroin, morfin eller metadon. I ett forskningsprojekt finansierat av Region Skåne som startade under året, delar vi ut naloxon i form av en nässprej till brukare och andra personer som vistas i miljöer där opioidöverdos sker.

Naloxonet häver överdosen tillfälligt och ökar möjligheterna att överleva. Nässprejen delas ut till 2 500 brukare vid Skånes sprutbytes- och LARO-mottagningar (läkemedelsassisterad rehabilitering för opioidberoende). Syftet med projektet är att göra naloxon tillgängligt, undvika dödsfall och minska allvarliga skador som kan uppstå vid en överdos.

DAABS – aggressivt och antisocialt beteende

DAABS (The Development of Aggressive Antisocial Behavior Study) är ett omfattande forskningsprojekt som undersöker sambandet mellan tidigt debuterande beteendestörningar och utvecklingen av våldsamt och kriminellt beteende tillsammans med psykisk ohälsa. I studien är 270 män som är dömda för våldsbrott inkluderade. De rekryterades till studien när de var mellan 18 och 25 år gamla.

Deltagarna har blivit intervjuade, kliniskt bedömda och följs upp i olika nationella register. Utifrån datan som vi har samlat in prövar vi olika hypoteser. Vi beskriver sedan förekomsten av psykiatriska sjukdomar. Bland annat undersöker vi somatisk och psykiatrisk vård, läkemedelsanvändning, återfall i brottslighet och, i förekommande fall, orsaker till dödsfall. Vi undersöker också när det våldsamma beteendet debuterar, psykopatiska drag och om det finns skillnader mellan olika våldsförövares typ av offer.

DAABS-studien är viktig för att göra det möjligt för hälso- och sjukvården och samhället att arbeta förebyggande för att möta dessa personer innan de har utvecklat ett långvarigt våldsbeteende. Studien är också viktig eftersom dessa personer utgör en stor utmaning och kostnad för hälso- och sjukvården.

Psykiatrforskningens dag

Varje år arrangerar vi Psykiatrforskningens dag då vi visar upp den forskning som sker i Psykiatri Skåne. Årets upplaga hade temat beroendesjukdomar. Aktuell forskning kring alkohol-, drog-, spelberoende och internetbeteende presenterades av de forskande medarbetarna i Psykiatri Skåne. Psykiatrforskningens dag riktar sig både till anställda inom hälso- och sjukvården och till andra intresserade.

Studenter i Psykiatri Skåne 2018

- 5 200 studentveckor
- 100 ST-läkare
- 14 ST-läkare utbildade inom ledarskap och kommunikation (LEKO)
- 30 PTP (praktisk tjänstgöring som psykolog) varav 2 forskar-PTP
- 25 nya sjuksköterskor gick kliniskt basår
- 120 läkare grundutbildning (termin 9)
- 52 AT-läkare gjorde AT i Psykiatri Skåne i tre månader
- 55 specialistsjuksköterskor under utbildning varav 9 i utbildningsanställning för specialistsjuksköterskor

Disputerade medarbetare 2018

- **Martin Bråbäck:** Malmö Treatment Referral and Intervention Study (MATRIS). Studies of opioid maintenance treatment in patients referred from a needle exchange program
- **Sophia Eberhard:** Risky alcohol use in adolescent and adult psychiatric patients
- **Jonas Broms:** Characterization of habenular neurocircuitry. A potential novel target for treating depression
- **Eva Tedgård:** Struggling with one's own parenting after an upbringing with substance abusing parents

Professorer i Psykiatri Skåne

- **Anders Håkansson:** Professor i beroendemedicin inriktning spelberoende
- **Åsa Petersén:** Professor i neurovetenskap
- **Anders Tingström:** Professor i psykiatri inriktning affektiva sjukdomar och psykoser
- **Hanne Tønnesen:** Professor i hälsofrämjande vetenskap
- **Åsa Westrin:** Professor i psykiatri inriktning klinisk suicidforskning

Prehospital psykiatri

De flesta som behöver hjälp av oss kommer via en remiss från primärvården eller söker sig själva till en mottagning. För en mindre del börjar kontakten prehospitalt, det vill säga redan i hemmet eller på någon annan plats utanför mottagningen. Dessa personer kommer i kontakt med till exempel ambulanspersonal eller hembesöksläkare. Ibland finns även polisen med.

Psykiatri Skånes mål är att hela patientens vårdprocess ska kännetecknas av god psykiatrisk kvalitet, hög patientsäkerhet och ett gott bemötande. De patienter som inleder kontakten med psykiatrin prehospitalt är ofta de som har mest allvarlig problematik. God vård från början kan innebära en avgörande skillnad.

Samarbete för bättre vård

Psykiatri Skåne har sedan vi startade för tio år sedan utvecklat ett allt tätare samarbete med de aktörer patienten kan komma i kontakt med utanför sjukvården. Tillsammans med dessa aktörer har Psykia-

tri Skåne tagit fram vårdprogrammet Prehospital psykiatri.

Psykiatri Skåne har medverkat i gemensamma återkommande utbildningsinsatser i prehospital psykiatri för bland annat ambulanssjukvården och polisen. Målet är att det ska finnas psykiatrisk kompetens i varje ambulans – varje ambulans ska vara en psykiatriambulans.

Under 2018 beslutade hälso- och sjukvårdsnämnden att ett pilotprojekt med en psykiatriambulans ska genomföras inom en avgränsad del av Region Skåne. Ambulansen kommer att vara bemannad med en specialistsjuksköterska från Psykiatri Skåne och en specialistsjuksköterska från ambulansen. Syftet med projektet är att utvärdera om en psykiatriambulans kan vara ett komplement till den generella psykiatriska kompetensen i varje ambulans. Vi vill också se om projektet kan bidra till att ytterligare förbättra bemötande och omhändertagande av personer med psykiatrisk problematik. Projektet planeras att starta under första halvåret 2019.

Miljö och klimat

Psykiatri Skåne arbetar för en god miljö, både på kort och lång sikt. Medarbetarna medverkar i arbetet mot en god miljö, bättre hälsa och hållbar utveckling för att tillsammans möta framtidens utmaningar.

Den årliga miljödag som arrangerades av Skånevård Sund hade 2018 temat matens klimat- och miljöpåverkan. Nästan hälften av de runt 200 deltagarna var från Psykiatri Skåne och det finns ett stort engagemang för att minska matsvinnet. Av alla medarbetare i Psykiatri Skåne är det 50 procent som har gjort miljöutbildningen Hållbara val – gör skillnad varje dag med godkänt resultat. Målet är att 60 procent ska ha klarat utbildningen senast 2020.

Tjänsteresor

Arbetet med att uppmuntra och underlätta tjänsteresor med kollektivtrafik, cykel och tåg har gett resultat. Under 2018 motsvarade körsträckan för tjänsteresor med privat bil i Psykiatri Skåne 10 varv runt jorden. Användningen av egen privat bil i tjänsten har minskat med 11 procent jämfört med 2015. Målet är

att årligen minska denna körsträcka med 10 procent jämfört med 2015. Psykiatri Skånes tjänsteresor till och från Stockholm skedde till 69 procent med tåg, en ökning jämfört med tidigare år.

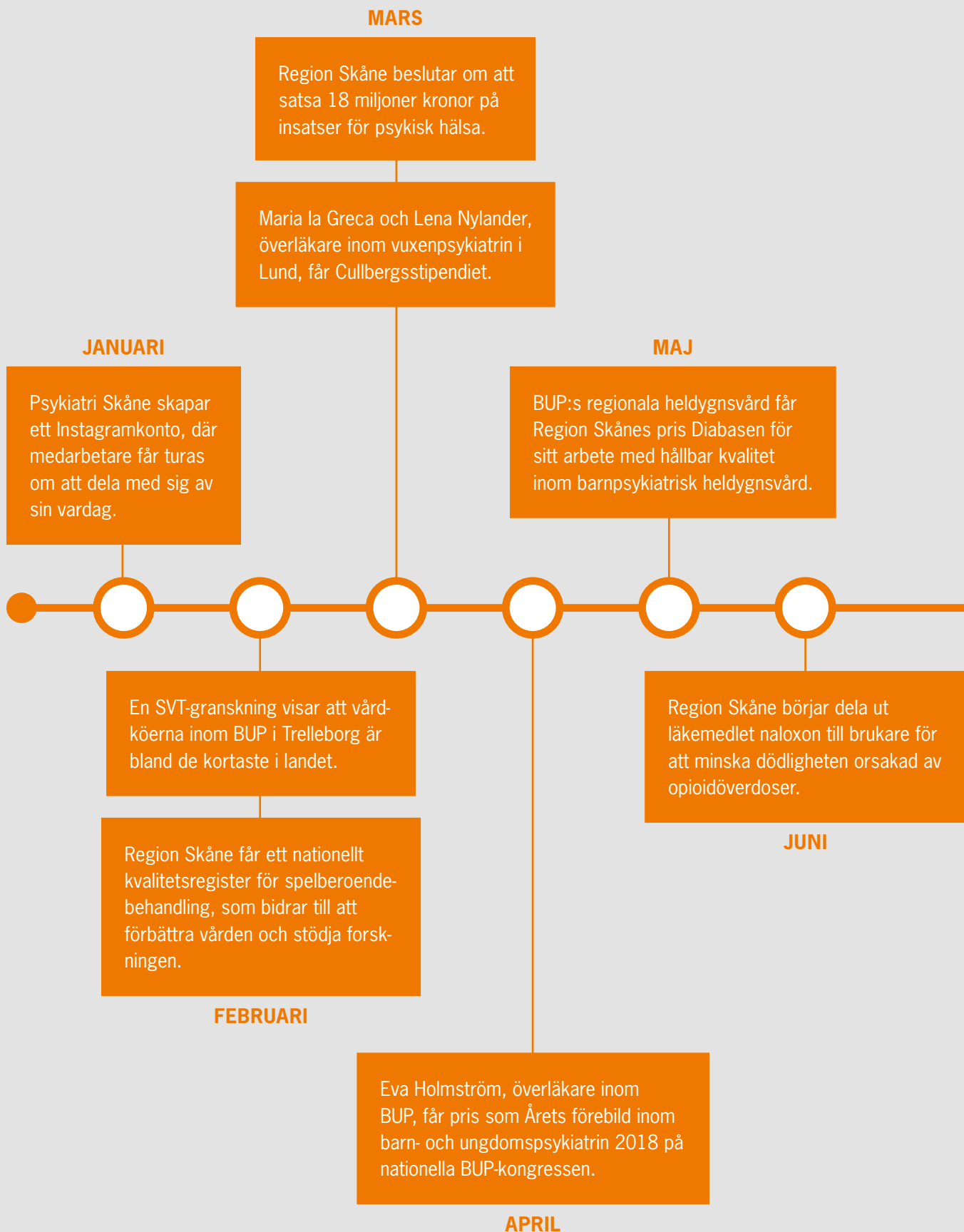
Utfasning kemikalier

I Psykiatri Skåne har 81 procent av verksamheterna registrerat sina kemiska produkter i kemikalieregistret KLARA. Antalet kemiska produkter i Psykiatri Skåne på Region Skånes utfasningslista minskade med 33 procent jämfört med 2017. Under 2018 påbörjade vi ett arbete med att rensa bort gamla plastleksaker som innehåller miljö- och hälsofarliga kemikalier från våra verksamheter. När utrensningen är klar kan verksamheterna ansöka om ett intyg som visar att de bara har kemikaliesmarta leksaker. Hittills har ett tiotal intyg delats ut i Psykiatri Skåne.

Hållbar resursanvändning

I Psykiatri Skåne fortsätter vi aktivt att minska förbrukningsmaterial för en få en mer hållbar resursanvändning. Förbrukningen av engångsprodukter som plastbägare, kopieringspapper och servetter minskar.

Händelser som uppmärksammats under 2018

SEPTEMBER

Projektet Skånes digitala vårdssystem (SDV) startar – en helt ny digital plattform som ska förbättra vården för både patienter och medarbetare.

Region Skåne finansierar ett dansprojekt i Landskrona som ska motverka psykisk ohälsa hos unga tjejer.

Peter Svensson, specialistläkare vid vuxenpsykiatri Kristianstad, får Läkarförbundets handledarpris.

JULI

Åsa Westrin anställs som professor i psykiatri och blir därmed Psykiatri Skånes femte professor.

NOVEMBER

Åsa Petersén, professor i neurovetenskap, får Lunds Fernströmspris för sin forskning om Huntingtons sjukdom.

Läkarstudenter i Malmö utser rättspsykiatriens öppenvårdsmottagning i Malmö till bästa enhet för klinisk placering i psykiatri.

AUGUSTI

Mariamottagningen i Lund öppnar.

Svenska Spel ger fortsatt stöd om 7,5 miljoner kronor till spelberoendeforskningen vid Psykiatri Skåne och Lunds universitet.

LARO-mottagningen i Kristianstad firar 10-årsjubileum och Beroendecentrum i Malmö firar 50 år.

OKTOBER

Psykiatri Skånes sista månad som division. Från och med januari 2019 är Psykiatri och habilitering en egen förvaltning.

DECEMBER

Verksamhetsområde barn- och ungdomspsykiatri (BUP) öppenvård och verksamhetsområde BUP heldynsvård och specialteam

- Verksamhetsområdena har ett regionalt avtal för all barn- och ungdomspsykiatri i Skåne
- 648 anställda
- 21 vårdplatser
- 19 760 unika patienter
- 120 254 besök

Ökat antal nya patienter

Under 2018 har det varit fortsatt utmanande för BUP Skåne att matcha resurser och efterfrågan. Inflödet av nya patienter var högt, och för vissa patienter var ledtiderna långa. Även övergångarna mellan olika vårdnivåer ställde höga krav på verksamheten. Trots utmaningar har BUP Skåne bedrivit ett framgångsrikt utvecklingsarbete med fokus på patienten.

Jämlik hälso- och sjukvård

En väg in är BUP Skånes gemensamma regionala telefonrådgivning. Genom En väg in får alla medborgare samma stöd utifrån de behov vi identifierar. Vi arbetar intensivt för att utveckla ett bra samarbete med elevhälsan och socialtjänsten. På så sätt kan man ge olika insatser från olika huvudmän, och i barnets närmiljö, till exempel i skolan. Syftet är bland annat att tidigt ge rätt insatser till barn som löper ökad risk för psykisk ohälsa, och att stärka möjligheten för barn att själva söka hjälp och stöd i sin vardagsmiljö.

Alla enheter i BUP Skåne arbetar utifrån nationella riktlinjer och vårdprogram. Det innebär att metoderna för att utreda och insatserna för att behandla liknar varandra och är baserade på högsta evidensgrad, oberoende av var någonstans i Skåne patienten bor.

Under 2017 identifierade vi BUP Skånes huvudprocesser och gjorde dem tydliga – ett arbete som fortsatte under 2018. BUP Skåne håller nu på att utveckla sina delprocesser och skapa gemensamma arbetssätt inom dem och utifrån våra uppdrag. Uppdragen är baserade på nationella riktlinjer.

Under 2018 tog en tvärprofessionell arbetsgrupp också fram en andra evidensbaserad, standardiserad vårdprocess. Den handlar om nybesök inom specialist-BUP. Processen heter Bred barn- och ungdomspsykiatrisk bedömning, och prövades under hösten som pilotprojekt inom BUP Lund. Med stöd av

en konkret aktivitetsplan införs den nu i hela BUP Skåne.

Majoriteten av BUP Skånes enheter har gått en HBTQ-utbildning i RFSL:s regi (Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners och queeras rättigheter), för att främja ett gott bemötande av alla barn och unga som söker vård i verksamheterna, oavsett könsidentitet.

Hälsoinriktad hälso- och sjukvård

Under 2018 ökade En väg in sin tillgänglighet, även när det gäller råd och stöd som ska förebygga och utbilda om psykisk ohälsa. För hälften av samtalen som tas emot är telefonrådgivning tillräckligt. Övriga ärenden blir aktuella för behandling inom Första linjen eller specialist-BUP.

Flera delar av BUP Skåne arbetade under 2018 med att tydliggöra vårdinnehåll utifrån evidens och beprövad erfarenhet. En av BUP Skånes två regionala heldynsvårdsavdelningar i Malmö tog fram ett gemensamt arbetssätt utifrån enhetens uppdrag. Arbetssättet bidrar till kortare vårdtider och förbättrar hur nöjda patienter och föräldrar är.

Vi utvärderar systematiskt den vård som erbjuds inom alla delar av BUP Skåne. Vi utvärderar både förbättringen av patientens psykiatriska symtom och hur pass nöjda patienter och föräldrar är med saker som vård, bemötande och tillgänglighet. Utvärdering och uppföljning är en del av vardagen och sker med hjälp av triageringssystem.

Personcentrerad vård

I alla delar av BUP Skånes verksamhet eftersträvar vi en barnrättsbaserad vård. Barnet och vårdnadshavare får möjlighet att vara delaktiga, och hela familjens behov och resurser tas i beaktande i behandlingen. Patient och närstående är alltid delaktiga i att utforma vårdplanen, och när vi kontinuerligt följer upp olika insatser och åtgärder. Med hjälp av screening-

och utvärderingsinstrument får föräldrarna utvärdera hur pass nöjda de är med BUP Skånes insatser.

Under 2018 arbetade BUP Skåne med förberedelser för att införa e-tjänsten Journalen på ett säkert sätt i verksamheten. E-tjänsten gör det möjligt för patienter att ta del av sina journaluppgifter på nätet. Under 2019 kommer denna möjlighet även att införas för patienter under 18 år. BUP Skåne medverkade i att ta fram en webbutbildning så att medarbetare kan bli bekanta med systemet.

Kunskapsbaserad vård

BUP Skåne bedriver sedan 2016 universitetssjukvård. Flera forskningsprojekt bedriver vi i samarbete med avdelningen för barn- och ungdomspsykiatri vid Lunds universitet. Forskargruppen publicerade drygt 30 vetenskapliga artiklar under 2018. Forskningsavdelningens chef är del av BUP Skånes ledningsgrupp och verkar för att all vård som erbjuds baseras på evidens.

Alla verksamhetsutvecklare har blivit utbildade i evidensbaserad praktik och alla standardiserade vårdprocesser utgår från evidensbaserade metoder, som även är grunden när vi inför nya metoder. Ett exempel är en ny modell för behandling av svår anorexi, Raketstart, som togs fram under 2018. Under 2019 kommer vi att införa Raketstart vid BUP Skånes enheter som ger vård till patienter med anorexi.

Vi har satsat mycket på att förbättra den vård som barn och unga med ett risk- eller missbruk får. Mariamottagningar finns inom alla områden. BUP Skåne har också haft möjlighet att höja kompetensen på heldygnsvården, för att bättre kunna vårda barn och unga med akut avgiftningsbehov. Alla heldygnsvårdens medarbetare fick under 2018 möjlighet att bli utbildade i motiverande samtal, den metod som har högst evidensgrad i behandlingen av missbruk.

BUP:s regionala heldygnsvård fick 2018 Diabasen, Region Skånes pris för goda resultat. Priset avsåg utvecklingsarbetet Hållbar kvalitet i barnpsykiatrisk heldygnsvård. Utvecklingsarbetet ska minska behovet och användandet av tvångsvård och tvångsåtgärder, utveckla kunskap och förbättra kvaliteten vid insatser. Det ska också förbättra barn och ungas upplevelse av delaktighet i vården. Efter ett år visade det sig att både användningen av tvångsvård och tvångsåtgärder hade minskat och att inlagda barn och deras föräldrar upplevde ett gott bemötande.

Tillgänglig och effektiv hälso- och sjukvård

För att kunna ta hand om det ökade inflödet av

patienter ser BUP Skåne över flera arbetssätt för att kunna skapa effektivare och bättre patientflöden.

Framöver kommer BUP Skåne att använda ett arbetssätt på En väg in för att hantera alla inkommande pappersremisser som hanteras på respektive öppenvårdsmottagning. Förändringen väntas leda till bättre remissbedömning och triagering vilket ger rätt nivå på vården från början. Idag finns det även möjlighet att via 1177 skriva en egenremiss.

BUP Skåne arbetar med att öka tillgången till kvalitetsgranskad information om psykisk hälsa på sin hemsida. Det gör vi för att hjälpa de som själva vill söka hjälp, för att främja hälsa och förebygga psykisk ohälsa.

BUP Skåne planerar för att ett team på den regionala akutenheten i Malmö ska kunna göra alla akuta bedömningar av pågående patienter under dagtid framöver. Förhoppningen är att omställningen ska leda till bättre kvalitet på bedömning och triagering, och minskade avbrott i det dagliga arbetet inom öppenvården. Det ska också leda till ett bättre flöde i arbetet med bland annat utredning och behandling och ökad tillgänglighet till vård.

Digitala tjänster

Under 2018 stärkte BUP Skåne sina digitala tjänster, för att öka tillgängligheten. Vård på distans, som internet-KBT och läkarbesök online, har blivit vanligare och vi har planerat långt för att kunna införa andra digitala metoder som chatt och stöd genom appar. Genom Blå Appen har verksamheten fått tillgång till digitala skattningsinstrument som både patienter, vårdnadhavare och lärare kan besvara på distans. BUP Skåne kan numera också använda sig av digitala psykologtester för till exempel nivåbedömningar.

I ett projekt samarbetar BUP Skåne med skolor och ungdomar på högstadie- och gymnasienivå. Under 2018 arrangerade vi tre workshops med skolor och ungdomar. Målet är att utveckla BUP Skånes verksamhet i linje med de önskemål och behov som ungdomar har kring frågor som rör kommunikation och tjänster för psykisk hälsa. Ett stort fokus är den digitala utvecklingen inom BUP Skåne för att möta det växande kravet på digital service. Projektet är ett samarbete mellan BUP Skåne, RISE (Research Institutes of Sweden) och Innovation Skåne. Vi hoppas att projektet ska bidra till samarbeten med andra svenska BUP-verksamheter och föreningar som arbetar med psykisk hälsa hos barn och ungdomar.

Verksamhetsområde vuxenpsykiatri Helsingborg

- Till verksamhetsområdet hör Helsingborg, Landskrona och Ängelholm
- 432 antal anställda
- 78 vårdplatser
- 7 903 unika patienter
- 77 997 besök

Universitetssjukvård

Under 2018 blev verksamhetsområdet godkänt för att bedriva universitetssjukvård. Det innebär en ökad satsning på kvalitet, forskning och utveckling. Verksamheten har också startat ett forskarnätverk.

Skåneveckan för psykisk hälsa

Helsingborg ansvarade för Psykiatri Skånes huvudarrangemang på världsdagen under Skåneveckan för psykisk hälsa 2018. Publik med och utan egen erfarenhet av psykisk ohälsa, närstående, personal från psykiatri, kommunen och politiken samlades för att lyssna på föreläsningar på temat återhämtning efter psykisk ohälsa.

Uppstart beroende-/PIVE-enhet

Vi startade under året en ny avdelning med åtta beroendeplatser och tre PIVE-platser (psykiatrisk intensivvårdsenhet) för att erbjuda en mer patientsäker vård. Målgruppen är patienter med missbruk och patienter med behov av mer omfattande psykiatriska vårdinsatser i en avgränsad miljö. Innan avdelningen öppnade arrangerade vi en vecka med utbildning och teambuilding för all personal.

Delaktighet

Under året ökade verksamheten arbetet med närstående och brukarinflytande, vilket resulterade i flera olika saker:

- Vi anställde en peer supporter.
- Alla avdelningar införde Återhämtningsguiden.
- Vi började använda genombrottsmetodikerna inom heldygnsvården.
- Vi arrangerade patientforum på alla avdelningar inom heldygnsvården.
- Vi genomförde brukarstyrd brukarrevision på en avdelning.
- Vi införde brukarmedverkan vid riskanalyser.

LARO

LARO-mottagningen deltar i Region Skånes Naloxonprojekt, som syftar till att minska och förebygga narkotikarelaterad dödlighet.

Samarbete med vuxenhabiliteringen

Medarbetare från vuxenpsykiatri och vuxenhabiliteringen har arbetat fram ett förslag för att förbättra strukturen på samarbetet mellan verksamheterna för patienter med autism och psykiatrisk samsjuklighet. Verksamhetsområdet kommer att utföra ett pilotprojekt för att göra förutsättningarna för en god överföring av patienter så bra som möjligt. Projektet ska även ge en god samverkan. Under våren 2019 kommer två medarbetare från vuxenhabiliteringen att finnas tillgängliga på allmänpsykiatriska mottagningen i Helsingborg för att förbättra samarbetet.

Fler kuratorer

Under hösten utökade vi kompetensen på alla heldygnsvårdsavdelningar så att alla har anställda kuratorer. Det innebar en anställning av två nya kuratorer.

Behandling av depression

Verksamhetsområdets ECT-enhet ingår i en forskningsstudie där patienter med svåra depressioner får ketaminbehandling.

Repetitiv transkraniell magnetstimulering (rTMS) har visat sig vara en effektiv behandling vid depression, och nationella riktlinjer rekommenderar den för behandling av depression och ångest. Verksamheten har fått medel för att köpa in en TMS-apparat och behandlingen beräknas starta under våren 2019.

F-ACT

Verksamhetsområdet kommer att ingå i FACT-projektet när FACT ska införas i allmänpsykiatri.

Verksamhetsområde vuxenpsykiatri Kristianstad

- Till verksamhetsområdet hör Hässleholm, Kristianstad, Simrishamn och Ystad
- 372 anställda
- 63 vårdplatser
- 9 143 unika patienter
- 85 282 besök

Psykosvård

Verksamheten anställde en kurator inom öppenvård psykos för att arbeta med samordning och vårdövergångar mellan heldygnsvård och öppenvård. Arbetets fokus ska ligga på lagen om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård. Vi genomförde klinisk forskning och utvärdering av FACT via CEPI.

FACT är ett av flera goda exempel från verksamheten som tre enhetschefer vid separata tillfällen presenterade på SKL:s nätverk i Stockholm.

Vård vid ätstörningar och självskadebeteende

Verksamheten utvecklade dagvården för ätstörningspatienter. Det finns ett ätstörningsteam i Hässleholm och dagvården kommer att knytas till det teamet.

I Kristianstad utökades DBT-teamet (dialektisk beteendeterapi) för att möta behovet av behandling för självskadeproblematik.

Återhämtning, bemötande och tillgänglighet

Under 2018 införde heldygnsvården Återhämtningsguiden.

En avdelning inom heldygnsvården genomförde en bemötandeutbildning för alla medarbetare.

På heldygnsvårdens alla avdelningar genomförde vi patientforum varannan vecka.

Tillgängligheten för adhd- och neuropsykiatriska utredningar blev större under året.

Nya mottagningar

En beroendemottagning kommer att öppna under våren 2019. Samarbetet med infektionsmottagningen fördjupades under 2018 med LARO, bland annat gällande sprututbyte. Vi startade en IMR-grupp (Illness Management and Recovery) tillsammans med Kristianstads kommun under året. Dessutom genomförde vi naloxonutbildning för patienter inom LARO.

Under 2018 gjorde vi även en kartläggning och förarbetet för Mariamottagningen sydöstra Skåne. Vi planerar att öppna mottagningen i maj 2019.

Nya vårdmodeller

Under 2018 avslutade och utvärderade vi ett treårigt forskningsprojekt för patienter som ofta uppsöker psykiatrisk akutmottagning. Resultaten av forskningen kommer att bidra till utveckling av en ny vårdmodell under 2019.

Under hösten 2018 planerade vi för att starta standardiserade vårdprocesser. Kristianstad och Simrishamn blev utvalda för att under 2019 genomföra ett pilotprojekt av den bedömningsprocess som är framtagen i Psykiatri Skåne.

Rekrytering av sjuksköterskor

I början av 2019 planerar vi att öppna de tolv vårdplatser som varit stängda sedan sommaren på grund av sjuksköterskebrist. Enhetscheferna har rekryterat sex-sju sjuksköterskor till verksamheten.

Arrangemang om psykisk hälsa

Världsdagen för psykisk hälsa uppmärksammades på Ystads Teater den 10 oktober 2018. I oktober genomförde vi också verksamhetsrådets två årliga psykiatridagar, med 200 deltagare varje dag.

Övriga händelser under året

Vi arrangerade en utvecklingshalvdag för medicinska sekreterare med syftet att informera, träffas över gränserna och skapa nya kontaktvägar.

Specialistsjuksköterskor på en avdelning för högintensiv vård tog på sig uppdraget att införa personcentrerad vård på avdelningen.

Specialistläkare Peter Svensson blev utsedd till årets ST-handledare och specialistläkare Tove Hovold blev utsedd till årets AT-handledare i Kristianstad av AT-rådet i Skånevård Kryh.

Verksamhetsområde vuxenpsykiatri Lund

- Till verksamhetsområdet hör Arlööv, Eslöv och Lund
- 541 anställda
- 101 vårdplatser
- 8 942 unika patienter
- 90 259 besök

Beroendevården

Under 2018 omorganiserades öppenvården inom beroende. Verksamhetsområdet startade en beroendemottagning på specialistnivå utifrån nationella och regionala riktlinjer. För att kunna erbjuda en jämlik och säker vård utvecklar vi lokala standardiserade och evidensbaserade vårdprocesser.

Under året öppnade verksamhetsområdet också en Mariamottagning som är integrerad med BUP, primärvård och kranskommuner. Målgruppen är barn och unga upp till 24 år som har problem med alkohol eller andra droger.

Brukarstyrd brukarrevision Åtstörningscentrum

Under sommaren 2018 genomförde en avdelning för åtstörningar i Lund en brukarstyrd brukarrevision för att ta reda på hur patienterna som befann sig på avdelningen upplevde verksamheten och den vård vi erbjuder på avdelningen.

Av de som svarade angav 90 procent att de upplevde helheten på avdelningen som bra. De uppgav bland annat att personalen alltid avsatte tid för spontana samtal när de frågade hur patienten mådde. Majoriteten av de som svarade uppgav att behandlingen påverkat deras livssituation positivt och att de har fått de verktyg de behövde för att gå vidare.

Ökad tillgänglighet inom öppenvården

En allmänpsykiatrisk mottagning inom verksamhetsområdet införde under året en bedömnings- och diagnostikrutin från ”första-besöket” utifrån gällande riktlinjer. Det medförde att mottagningen för tillfället inte har några köer till utredningar. Rutinen kommer att testas och införas på de övriga allmänpsykiatriska mottagningarna under 2019.

FACT-team inom allmänpsykiatrisk öppenvård

Ett FACT-team startade under året inom den allmänpsykiatriska öppenvården. Målgruppen är patienter

som är långvarigt suicidnära och som har många vårdtillfällen eller långa inläggningstider. Målet för teamet är tillgänglighet, snabba och effektiva åtgärder och en möjlighet att öka mängden stöd om det behövs. Teamet kommer att arbeta för att skapa en långsiktig och tydlig vård för patienterna även om patienterna rör sig mellan olika vårdenheter och vårdformer.

Säkra övergångar vid psykisk ohälsa

Finsamprojektet (finansiell samordning) Säkra övergångar vid psykisk ohälsa ska verka för en mer effektiv vård för patienter som söker till primärvården på grund av psykisk ohälsa. Verksamhetsområdet har sedan våren 2017 utarbetat en modell för ökad effektivisering mellan vårdnivåer, myndigheter och patientens arbetsgivare tillsammans med vårdcentralen Dalby och andra aktörer. Ambitionen är att förenkla och förbättra förutsättningarna för att patienten ska få behålla, få eller återgå i arbete vid psykisk ohälsa. I projektet på vårdcentralen arbetar en psykiater från verksamhetsområdet och ett psykosocialt team för att stärka samarbetsvården för patientgruppen. Det psykosociala teamet kommer att fortsätta sitt arbete även efter att projektet har avslutats och den externa finansieringen har upphört.

Illness Management and Recovery

Inom heldygnsvården för psykos påbörjades under året arbetet med att införa metoden IMR. IMR-programmet innebär psykopedagogiska åtgärder för personer med psykossjukdomar och bipolär sjukdom. Genom att patienten får lära sig mer om sjukdomen och dess behandling, får verktyg och strategier för att bättre kunna medverka i behandling samt hantera stress och kvarstående symtom, vill vi minska risken för återfall i svåra symtom och främja återhämtning. Avdelningen där metoden implementeras blir en av de första enheterna inom heldygnsvård i Sverige som inför metoden.

- Till verksamhetsområdet hör Malmö och Trelleborg
- 827 anställda
- 152 vårdplatser
- 12 990 unika patienter
- 165 503 besök

Mentorer i heldygnsvård

Sedan några år tillbaka har vuxenpsykiatri Malmö Trelleborg satsat på att använda/anställa personer som har egen erfarenhet av psykisk ohälsa.

Under 2018 hade verksamhetsområdet en medarbetare med egen erfarenhet av psykisk sjukdom anställd på två avdelningar i heldygnsvården. Medarbetaren skulle bland annat introducera Återhämtningsguiden på avdelningarna.

LARO

Av Beroendecentrumets fyra LARO-mottagningar fortsatte tre mottagningar under 2018 att utveckla metoder för att samarbeta så att vi tillsammans kan förbättra den fysiska hälsan för brukare. I ett samarbete mellan primärvården och LARO-mottagningarna blir brukare erbjudna primärvårdskontakt och -behandling på LARO-mottagningen.

I samarbete med Infektionsmottagningen i Malmö blir brukare erbjudna kontakt med infektionsläkare och hepatitbehandling (HCV) på LARO-mottagningen.

LARO-mottagningarna deltar också i Region Skånes Naloxonprojekt.

Tramadolprojektet

Maria Malmö driver Tramadolprojektet. Det har som syfte att kartlägga och samla in kunskap om Tramadolmissbruk hos ungdomar som söker sig till mottagningen. Projektmedarbetare höll under året föreläsningar i ämnet för kommunala gymnasieskolors elevhälsoteam och kommer att föreläsa för socialtjänsten. Verksamheten kommer att ta fram en ny arbetsmodell för att kunna erbjuda en lämpligare behandling för målgruppen på Maria Malmö.

Spelberoendemottagning

Beroendecentrum har Sveriges enda professur med fokus på spelberoende. Under året har Beroende-

centrum fortsatt att driva kliniskt inriktad beroendeforskning i verksamhetsområdet, med en disputation och en halvtidskontroll för anställda doktorander.

Spelberoendemottagningen på Beroendecentrum har en unik ställning som en av få tydligt inriktade spelberoendeverksamheter i svensk sjukvård. Efter en lagändring under 2018 om utredning och behandling för spelberoende, har mottagningens personal varit med och utbildat en lång rad regioner och kommuner i frågor om spelberoende.

PsUUA Malmö Trelleborg

I april startade PsUUA-projektet (psykiatrisk utvecklings- och utbildningsavdelning) på en allmänpsykiatrisk avdelning i Malmö. Syftet med PsUUA är att skapa en god lärandemiljö som ger studenterna stöd i lärandeprocessen genom löpande reflekterande handledning. Studenterna arbetar i grupper med sina handledare. Alla studenter har både gemensamma och yrkesspecifika uppgifter.

Målet med PsUUA är att involvera sjuksköterskestudenter, skötarelever och läkarkandidater i teamarbete. Tillfällen skapas för träning i teamarbete i realistisk vårdmiljö.

FACT

Under 2018 genomförde område Psykos en större organisatorisk förändring för att stärka patient-säkerheten, arbetsmiljön och utveckla arbetsmodellen FACT. Vi prövar två olika modeller i projektform för samverkan med Malmö stad: ett integrerat team med boendestödare från Malmö stad på plats i teamet, och ett team med en konsultationsgrupp med medlemmar från Malmö stad och verksamhetsområdet. FACT-modellen ger möjlighet att öka intensiteten på vården med gemensamma insatser för patienter som har behov av ökat stöd vardagen. Fokus är att möta patienten där hen befinner sig – i eller utanför patientens hem.

Verksamhetsområde rättspsykiatri

- Verksamhetsområdet har ett regionalt avtal för all rättspsykiatri i Skåne, med verksamhet i Helsingborg, Hässleholm, Malmö och Trelleborg
- 283 anställda
- 91 vårdplatser
- 265 unika patienter

Rättspsykiatrisk vård

Den rättspsykiatriska vården ska tillgodose såväl patientens individuella vårdbehov som kraven på samhällsskydd. Målet med den rättspsykiatriska vården är att patienten ska klara ett liv i samhället med minskad risk för återfall i allvarlig psykisk sjukdom, brott eller missbruk efter att vården är avslutad.

Medianvårdtiden lägre än riskgenomsnittet

Rättspsykiatrin i Psykiatri Skåne ligger betydligt lägre än riksgenomsnittet när det gäller medianvårdtiden för patienter med avslutad vård. Medianvårdtiden för patienter på rättspsykiatrin i Skåne år 2018 var 41 månader, jämfört med riksgenomsnittet på 56 månader.

Kvalitetscertifierad verksamhet

Verksamhetsområde rättspsykiatri är certifierad mot standarden Kvalitetsledningssystem för hälso- och sjukvård.

Certifikatet är ett "kvitto" på att verksamheten bedriver rättspsykiatrisk heldygns- och öppenvård som är patientfokuserad och framgångsrik, samt forskning och utbildning med god kvalitet. Man får certifikatet efter att ett externt certifieringsföretag har gjort en certifieringsrevision.

Att arbeta enligt en standard innebär att vi systematiskt planerar, leder, kontrollerar, följer upp och förbättrar verksamheten. Verksamhetsområdets ledningssystem innehåller rutiner som behövs för att utveckla och säkra kvaliteten i alla verksamhetens delar. Ledningssystemet gör det möjligt för ledningen att styra verksamheten och för medarbetarna att utföra sitt arbete vid rätt tillfälle och på rätt sätt.

Högt deltagande i TERMA

Verksamhetsområdet har satsat på att erbjuda både grundutbildning och uppföljningsutbildningar i TERMA. Under 2018 deltog minst 85 procent av samtliga medarbetare i patientnära arbete i TERMA-utbildningen.

Ett resultat av utbildningssatsningarna är att antalet genomförda tvångsåtgärder fortsatte minska under året.

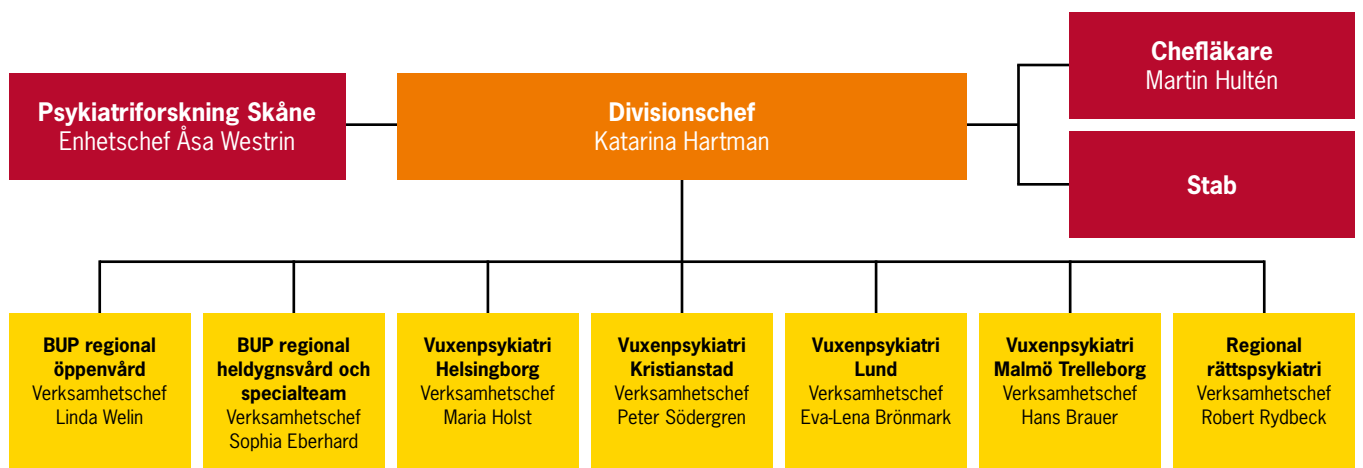
Patientinflytande

Verksamhetsområdet värnar om patienternas inflytande och delaktighet i sin egen vård. Patient och eventuella närstående deltar under vårdplaneringen. Under patientforum, som hålls en gång i månaden på alla enheter inom heldygnsvården, får patientgruppen möjlighet att lyfta frågor kring inflytande och vårdmiljö.

Brukarstyrd brukarrevision

Brukarstyrd brukarrevision är en extern och oberoende utvärdering som genomförs av personer med erfarenhet av psykisk ohälsa. Under 2018 genomfördes brukarstyrd brukarrevision inom heldygnsvården i Hässleholm. Det var den första brukarstyrda brukarrevisionen som genomfördes inom rättspsykiatrisk verksamhet i Sverige.

Organisationsskiss Psykiatri Skåne

Vill du veta mer om
Psykiatri Skåne?

facebook.com/bupskane

instagram.com/psykiatriskane

twitter.com/psykiatriskane